

Zbirka medijskih objav

INŽENIRSKA ZBORNICA SLOVENIJE,
za obdobje 27. 12. 2019

Število objav: 7

Internet: 6

Tisk: 1

Spremljane teme:

Inženirska ...: 3

Inženirska ...: 0

Barbara Škraba Flis: 0

Gradbeni zakon: 0

Zakon ... načrtovanju: 0

Zakon ... arhitektih: 0

Gradbena parcela: 0

Evidenca stavbnih ...: 0

Svetovni ... 2019: 0

Gradbeništvo, graditev: 4

Internet	Naslov	Leto 2019 v številkah: kaj je zaznamovalo leto, ki se poslavlja?		
Zaporedna št. 1	Medij	24ur.com, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 12. 2019		
Stran v zbirki: 7	Avtor	V. L.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...podobno stanje tudi med 28 članicami EU, le da je bil upad v povprečju še nekoliko nižji kot v Sloveniji. Pri nas je zaupanje potrošnikov najbolj upadlo v gradbeništvu , v trgovini na drobno je na začetku leta še naraščalo, v zadnjih mesecih pa je tudi v tej dejavnosti nekoliko upadlo. Umirjanje gospodarske rasti Poglejmo...			

Internet	Naslov	Državljeni sveta si želijo prispevati k naši prihodnosti		
Zaporedna št. 2	Medij	Delo.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 12. 2019		
Stran v zbirki: 11	Avtor	Anja Intihar		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...mogoče uspeti, pravi Gabriela Kalčikova. FOTO: Blaž Samec/Delo Gabriela Kalčikova, predavateljica na Katedri za kemijsko procesno, okoljsko in biokemijsko inženirstvo , na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani V Slovenijo sem pred enajstimi leti prišla prek Erasmusa. Ko sem se nato vrnila na...			

Internet	Naslov	9 napovedi za trg dela v 2020		
Zaporedna št. 3	Medij	Finance.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Novice; 26. 12. 2019		
Stran v zbirki: 27	Avtor	Lana Dakič		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...bi bilo 13.500 novih delovnih mest. Največ zaposlovanja bo v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih, kamor se uvrščajo tudi kadrovske agencije, in v gradbeništvu , kjer so napovedi sicer precej skromnejše kot prejšnja polletja. Še naprej se upočasnjuje rast zaposlovanja v proizvodnji, medtem ko se zmanjšanje števila...			

Tisk	Naslov	V Sloveniji prvič več moških kot žensk		
Zaporedna št. 4	Medij	Delo, Slovenija	Stran: 4	Površina: 1.603 cm ²
	Rubrika, Datum	Ostalo; 27. 12. 2019		
Stran v zbirki: 31	Avtor	Miha Jenko		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...zaupanja, ki se je najbolj zmanjšalo v gradbeništvu , predelovalni industriji in tudi med potrošniki. Znižala so se pričakovanja glede zaposlovanja v predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu in tudi ravni naročil v obeh dejavnostih so nižje. Ali je to v zadnjih mesecih še bolj izrazito? Gradbeništvo se po dveh letih, ko smo imeli pozitiven...			

Internet	Naslov	Državljeni sveta si želijo prispevati k naši prihodnosti		
Zaporedna št. 5	Medij	Times.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	Ostalo; 26. 12. 2019		
Stran v zbirki: 35	Avtor	Anja Intihar		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...manjša, kot bi bila kje drugje, a bom kljub temu zadovoljna. Gabriela Kalčikova, predavateljica na Katedri za kemijsko procesno, okoljsko in biokemijsko inženirstvo , na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani V Slovenijo sem pred enajstimi leti prišla prek Erasmusa. Ko sem se nato vrnila na...			

Internet	Naslov	Leto 2019 v številkah: kaj je zaznamovalo leto, ki se poslavlja?		
Zaporedna št. 6	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 26. 12. 2019		
Stran v zbirki: 39	Avtor	V. L.		
	Teme	Gradbeništvo, graditev		
Povzetek	...podobno stanje tudi med 28 članicami EU, le da je bil upad v povprečju še nekoliko nižji kot v Sloveniji. Pri nas je zaupanje potrošnikov najbolj upadlo v gradbeništvo , v trgovini na drobno je na začetku leta še naraščalo, v zadnjih mesecih pa je tudi v tej dejavnosti nekoliko upadlo. Umirjanje gospodarske rasti Poglejmo...			

Internet	Naslov	Državljeni sveta si želijo prispevati k naši prihodnosti		
Zaporedna št. 7	Medij	Aktualno24.si, Slovenija		
	Rubrika, Datum	ostalo; 26. 12. 2019		
Stran v zbirki: 43	Avtor	Anja Intihar		
	Teme	Inženirska dejavnost, inženirji		
Povzetek	...mogoče uspeti, pravi Gabriela Kalčikova. FOTO: Blaž Samec/Delo Gabriela Kalčikova, predavateljica na Katedri za kemijsko procesno, okoljsko in biokemijsko inženirstvo , na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani V Slovenijo sem pred enajstimi leti prišla prek Erasmus. Ko sem se nato vrnila na...			

Leto 2019 v številkah: kaj je zaznamovalo leto, ki se poslavlja?

Ljubljana, 26.12.2019, 6:00 | Posodobljeno pred 9 urami

PREDVIDEN ČAS BRANJA: 3 min

AVTOR
V.L.

Prvič v 160-letni zgodovini, odkar shranjujemo podatke za Slovenijo, je med prebivalci in prebivalkami več moških kot žensk. Stopnja brezposelnosti je bila ena nižjih po letu 2008 in še ena dobra novica – plače rastejo. A se je po drugi strani gospodarsko razpoloženje precej poslabšalo.

Statistični urad RS je ob koncu leta pripravil pregled najnovejših statističnih podatkov o stanju v državi.

Če začnemo kar s statistiko prebivalstva – prvič v več kot 160-letni zgodovini, odkar imamo zanesljive podatke o prebivalstvu na zdajšnjem ozemlju Slovenije, je bilo med prebivalci in prebivalkami več moških kot žensk, kar je posledica močnejšega priseljevanja iz tujine, saj je med priseljenimi tujimi državljani izrazito več moških kot žensk. Med državami članicami EU-28 je več moških kot žensk le še med prebivalstvom Švedske, Malte in Luksemburga.

Število prebivalcev in prebivalk Slovenije naj bi se po projekcijah povečevalo približno do leta 2023, nato naj bi začelo počasi upadati. V naslednjih desetletjih naj bi se zelo spremenila starostna sestava prebivalstva Slovenije. V 2018 so bili prebivalci in prebivalke, stari 65 ali več let, 19,4 % celotnega prebivalstva; do 2055 naj bi se ta odstotek povečal na skoraj 32 %, do 2100 pa na nekaj več kot 31 %.

Plače v letu 2019 | FOTO: Surs

Plače rastejo

Dobra **novica** prihaja s področja zaposlovanja – stopnja anketne brezposelnosti je bila v 3. četrtletju 2019 4,8-odstotna; to je bila ena nižjih vrednosti tega podatka po letu 2008, ko je bila najnižja (v 3. četrtletju 2008: 4,1-odstotna). In še ena pozitivna **novica** – plače rastejo. Povprečna mesečna bruto plača za obdobje od januarja do septembra 2019 je bila nominalno za 4,3 %, realno (tj. ob upoštevanju indeksa rasti cen življenjskih potrebščin) pa za 2,6 % višja kot za isto obdobje prejšnjega leta. Če bi se taka rast plač nadaljevala do konca 2019, bi bila to najvišja rast plač v zadnjih 10 letih. Povprečna bruto plača za september 2019 je znašala 1.712,11 evra.

A na drugi strani se je gospodarsko razpoloženje precej poslabšalo, saj je bila vrednost tega kazalnika nazadnje tako nizka konec leta 2014. Številke kažejo na podobno stanje tudi med 28 članicami EU, le da je bil upad v povprečju še nekoliko nižji kot v Sloveniji. Pri nas je zaupanje potrošnikov najbolj upadlo v

gradbeništvu, v trgovini na drobno je na začetku leta še naraščalo, v zadnjih mesecih pa je tudi v tej dejavnosti nekoliko upadlo.

Umirjanje gospodarske rasti

Poglejmo še gospodarsko rast – ta se je po naglem naraščanju v prejšnjih letih umirjala. V prvih treh četrtletjih leta 2019 se je obseg bruto domačega proizvoda glede na isto obdobje prejšnjega leta povečal za 2,7 %, kar je bilo zmernejše povečanje kot v zadnjih letih, vendar še vedno višje od evropskega povprečja.

Statistični urad še ugotavlja, da se cene dvigajo. Od januarja do konca **novembra** 2019 so se cene v povprečju zvišale za 2 %, od **novembra** 2018 do **novembra** 2019 (v enem letu) pa za 1,4 %. Letno inflacijo so najbolj višale višje cene hrane in brezalkoholnih pijač (za 2,4 %) ter višje cene raznovrstnega blaga in storitev (predvsem za 14 % dražje zdravstveno zavarovanje), blažile pa so jo predvsem nižje cene goriv in energije (za 2 %).

Še vedno pa narašča spletno nakupovanje. Vsaj en spletni nakup je v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem v prvem četrtletju 2019 opravilo 56 % oseb (16–74 let).

Če za konec pogledamo še turistične nastanitve: do konca septembra smo imeli več kot 5 milijonov prihodov turistov – od tega skoraj 4 milijone tujih, domačih nekaj več kot milijon. Prenočitev je bilo nekaj več kot 13 milijonov – od tega so tuji turisti ustvarili 9,6 milijona, domači 3,5 milijona.

Državljeni sveta si želijo prispevati k naši prihodnosti

Tudi ko je gospodarska kriza popustila, se je trend izseljevanja mladih strokovnjakov nadaljeval. Kakšno okolje potrebujejo, da se bodo vrnil?

Objavljeno
26. december 2019 20:24

Posodobljeno
26. december 2019 20:28

Nina Leskovec, direktorica fundacije Asef, s soprogom Juretom, izrednim profesorjem na Stanfordski univerzi, ter Miha Troha, vodja oddelka za energetiko v podjetju COMCOM na sprejemu pri predsedniku republike. FOTO: Blaž Samec/Delo

[Anja Intihar](#)

Ljubljana – Pridobivanje dodatnega znanja in izkušenj, večja možnost za intelektualni razvoj, boljši pogoji za raziskovanje. To so razlogi, da se študenti različnih smeri odločijo za odhod iz Slovenije v tujino. [Po letu 2008 se je trend izseljevanja mladih moških zelo povečal](#), k čemur je pripomogla predvsem gospodarska kriza. A tudi ko je ta popustila in se je ekonomska slika Slovenije izboljšala, se trend izseljevanja mladih ni ustavil.

Mladim strokovnjakom, izobraženim v tujini, je v sodelovanju z Društvom v tujini izobraženih Slovencev (Društvo VTIS) danes svoja vrata že sedmič odprl predsednik republike **Borut Pahor**. Vsi po vrsti so zatrjevali, da želijo prispevati k (boljši) prihodnosti Slovenije in ji prinesiti znanje, ki so ga dobili na tujih univerzah.

»Sam sem šel v tujino po nova znanja, igrat na večji oder, hkrati pa nikoli nisem pozabil, da sem Slovenec. Skrbim za dobre povezave Slovenije s tujino,« je dejal **Jure Leskovec**, izredni profesor na univerzi Stanford.

PREBERITE TUDI:

[Mišica, ki teče](#)

[Lahko se kosamo z najbolj izobraženimi narodi sveta](#)

Po njegovem mnenju je naravno, da gredo ljudje po nove izkušnje v tujino, a država ne sme izgubiti stika z njimi, ampak jih načrtno privablja nazaj. »V industriji že dobro razumejo, da ljudje s temi izkušnjami pomenijo veliko dodano vrednost, podobno je tudi na izobraževalnem področju.«

Na okrogli mizi ob sprejemu pri Pahorju posvetili 100-letnici Univerze v Ljubljani, so si bili sogovorniki – **Vid Čibej**, pravnik v ZDA, **Miha Pipan**, čigar zagonsko podjetje deluje v okviru Univerze Cambridge, **Gabriela Kalčikova**, predavateljica na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo UL, in **Urška Slapšak** z Inštituta za biokemijo Medicinske fakultete UL – enotni, da je naša izobraževalna ustanova dobra.

»V tujino vsi odhajamo iz podobnih razlogov. Sam v ZDA nisem šel zato, da bi tam ostal, sem pa na Harvard prišel dobro opremljen z znanjem ljubljanske pravne fakultete. Ponosni smo lahko na naše univerzitetno šolstvo,« je bil jassen Vid Čibej.

V okviru današnjega dogodka je potekal tudi pogovor o 100-letnici univerzitetnega študija v Sloveniji. FOTO: Blaž Samec/Delo

Na simpoziju vzroki in rešitve za »vrnitev domov«

Člani društva VTIS so na začetku tedna organizirali 4. simpozij slovenskih raziskovalcev v tujini, na katerem so predstavili tudi rezultate ankete med svojimi člani. V njej so poskušali odgovoriti na dve najpomembnejši vprašanji: zakaj se mladi izseljujejo v tujino ter kakšne pogoje si želijo, da bi se vrnil. **Anže Švara**, član upravnega odbora društva VTIS, je takole strnil rezultate: »Posamezniki, ki odidejo, v tujini ostanejo precej dolgo.

Najmanj dve leti v tujini ostane 91 odstotkov vprašanih, tretjina tudi več kot deset let. Kot prednost tujine so našli predvsem višino finančnih sredstev za raziskovalne projekte in konference, ki so v Sloveniji precej nižji. Prav tako imajo čez mejo več možnosti za sodelovanje z vrhunskimi znanstveniki, tuje institucije imajo večji ugled. Temu seveda sledi višje plačilo, mednarodnost oddelkov, več sodelavcev, ki delujejo na podobnem področju.«

Dokazujemo, da nam ni vseeno za Slovenijo in da bi radi prispevali k njenemu razvoju, pravijo člani društva VTIS. FOTO: Blaž Samec/Delo

Velika večina vprašanih je bila starih med 23 in 40 let. To so torej posamezniki na vrhuncu profesionalnega delovanja. Čeprav se tudi v tujini ne cedita med in mleko, saj so sami opozorili na negativne plati – slabše razmerje med delom in prostim časom, stres, pritiski, daljša pot v službo – je intelektualni izziv vendarle prevesil tehtnico. Država se tega očitno zaveda.

S shemo Aleša Debeljaka, projektom Eutopia in precejšnjim zvišanjem sredstev za znanost – po besedah državnega sekretarja za izobraževanje **Jerneja Štromajerja** jih bodo (tudi) v prihodnjem letu zvišali za okoli 13 odstotkov, so zorali ledino.

Nujen bo še preboj v mentaliteti. Zaprta vrata za vrhunsko izobraženega pravnikarja s Harvarda, ki v Sloveniji ni našel zaposlitve in se zato z ženo Slovenko, prav tako doktorantko Harvarda, vrnil čez lužo, namreč niso prav obetavna popotnica za širši pogled, ki si ga tako želimo.

Anže Švara, doktorski študent na Katoliški univerzi v Luevnu, Belgija

Ukvarjam se z genotiki rastlin, konkretno z odpornostjo jablan na biotski stres. Če bi imeli v Ljubljani zagotovljena finančna sredstva, sploh ne bi bilo takšnih razlik v primerjavi s tujino. V Belgiji obstaja najmanj pet načinov financiranja mladih raziskovalcev, pomembno se mi zdi tudi možnost obiskovanja vodilnih konferenc s tega področja, medtem ko je to pri nas še zelo omejeno. Pri nas je premalo vetra v jadra za uresničitev lastnih idej. Sam se želim vrniti v Slovenijo, a realno možnost vidim šele po petih ali desetih letih.

Urška Velikonja, redna profesorica na Pravni fakulteti Univerze Georgetown v Washingtonu, ZDA

V ZDA je veliko zanimanje za mednarodno sodelovanje, ker razumejo, da če želiš rasti in se razvijati, uspešni kadri in projekti lahko pridejo (od) koderkoli. Ko v ZDA najemajo akademske kadre, je proces centraliziran na ravni vseh pravnih fakultet. Tvoje delo stoji za tabo, je tvoje merilo in na podlagi tega te ocenjujejo. Veliko stvari je v Evropi bolje urejenih, so pa stvari, ki jih čez lužo delajo bolje in sprejemanje drugačnih je ena izmed njih. Letos prihajam v Slovenijo na tako imenovano »sobotno leto«, nato se bom vrnila nazaj.

Katarina Ratej, študentka sociologije in medkulturnega menedžmenta v Berlinu

Študij v tujini zagotavlja drugačno mentaliteto in odprtost ter zelo dragocene izkušnje. Mednarodno okolje in stik z drugimi kulturami človeka zelo obogatijo. Moraš pa biti samoiniciativen in proaktiven, če se odločiš za študij v tujini, si najbrž tak že po naravi. Ker je Nemčija tako blizu, bi trenutno dala prednost tej državi. V ZDA me ne vleče več. Kaj bom rekla čez nekaj let, ne vem. Je pa bilo medkulturno okolje vedno del moje osebnosti, zato bom ne glede na vse ostala del te mednarodne sfere.

Anže Švara, član upravnega odbora društva VTIS. FOTO: Anja Intihar

Profesorica Urška Velikonja. FOTO: Anja Intihar

Tjaša Fajdiga, študentka muzikala na Kraljevi akademiji za glasbo v Londonu

Zdaj opravljam svoj magistririj, pred tem sem študirala v Amsterdamu, ker se je možnost s študijem jazza tam izkazala za najbolj zaželena. Vedno sem si rekla, da se bom hitro vrnila, a ko človek osvoji tujino, se mu ta kar nekako prikupi. Se pa zelo rada vračam domov, zato

mislim, da se bom čez nekaj let gotovo vrnila. Mislim, da so v Sloveniji možnosti sicer majhne, niso pa nemogoče. V vsaki državi je mogoče uspeti, če je interes v posamezniku samem. Morda bo kariera tu nekoliko manjša, kot bi bila kje drugje, a bom kljub temu zadovoljna.

Katarina Ratej študira v Berlinu. FOTO: Blaž Samec/Delo

Tjaša Fajdiga dela magistririj v Londonu. FOTO: Blaž Samec/Delo

Gabriela Kalčikova, predavateljica na Katedri za kemijsko procesno, okoljsko in biokemijsko inženirstvo, na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani

V Slovenijo sem pred enajstimi leti prišla prek Erasmusa. Ko sem se nato vrnila na Češko, mi tam ni bilo več všeč. Doktorski študij sem zato opravila tu. Zavestno sem se odločila, da ostanem v Sloveniji, čeprav grem pogosto ven, se vračam. Ljudje so prijazni, narava mi je všeč, prav tako služba. Plača, ki so mi jo po koncu doktorskega študija ponujali v Nemčiji in na Švedskem, ni bila nikoli tako visoka, da bi bilo vredno začeti življenje od začetka. Če se človek v Sloveniji potruži, izkoristi priložnosti, ustvarja, je tudi tu mogoče uspeti.

Miha Pipan, magister biokemije s Cambrida. FOTO: Blaž Samec/Delo

Miha Pipan, magister biokemije na Cambridgu, s specializacijo v razvoju genomskih tehnologij pri raziskovanju raka

Trenutno se ukvarjam s svojim podjetjem, v Sloveniji za njegov razvoj nimam enakih možnosti kot za zdaj v Združenem kraljestvu. Nikoli pa ne reci nikoli – nisem zaprl vrat, sem odprt za vrnitev. Kapital je v Sloveniji sicer na voljo, a če imaš posel, ki temelji na gradnje infrastrukture, je težko s sto tisoč evri zgraditi nekaj takega. V tujini so vsote večje. Druga stvar je pa mreža, ki jo je mogoče razviti zunaj. V Sloveniji včasih na stvari gledamo nekoliko ozko. Sem pa kljub vsemu tu odrasčal, to je moja domovina. Upam, da se bo moja kariera v prihodnosti tako razvila, da se bom lahko vračal domov.

Če se človek v Sloveniji potruži, je tudi tu mogoče uspeti, pravi Gabriela Kalčikova. FOTO: Blaž Samec/Delo

POGLED V LETO 2020

CENE NEPREMIČNIN

NAJBOGATEJŠI SLOVENC

AVTOMOBILSKA INDUSTRIJA

9 napovedi za trg dela v 2020

Čas branja: 8 min

0

26.12.2019 08:00

Trg dela v prihodnjem letu: manj zaposlovanja, a višje plače

LANA DAKIĆ

Follow @lanadakic

674 followers

Foto: Shutterstock

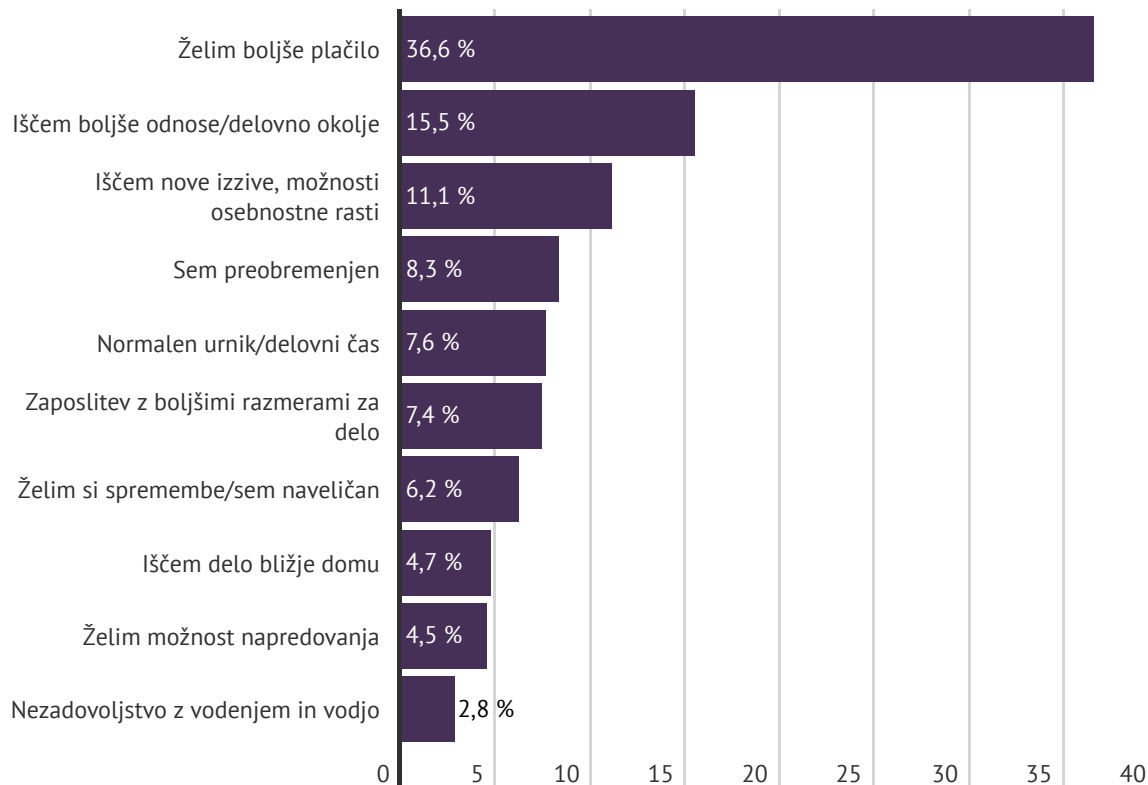
Več iz teme:

trg dela >	zaposlovanje >	brezposelnost >	starejši >	
subvencije >	demografija >	Mediana >	ZMAR >	
Zavod Republike... >	eurostat >	GZS >	MDDSZ >	A1 >

Medtem ko so letos podjetja zelo težko našla delavce in bila zanje pripravljena tudi ponuditi precej višjo plačo in številne druge ugodnosti, bo v prihodnjem letu mamljivih ponudb verjetno nekoliko manj. Zaradi gospodarskega ohlajanja in zvišanja minimalne plače utegnejo nekatera podjetja potegniti ročno zavoro in zaposlovati zgolj še takrat, ko bo to nujno potrebno. Čeprav napovedi kažejo dodatno zvišanje plač, pa je to na račun zvišanja minimalne plače v prihodnjem letu, ki bo prinesla tudi nove plačne sisteme, podjetja pa bodo denarnice široko odprla zgolj še za tiste strokovne kadre, ki bodo imeli ustrezna znanja in izkušnje.

Na drugi strani letošnja raziskava **Mediane** za zaposlitveni portal Mojdelo.com kaže, da **Slovencev izguba službe večinoma ne skrbi**, saj je dobre tri četrtine vprašanih Slovencev ocenilo, da je njihova zaposlitev varna in je malo ali sploh nič možnosti, da bi ostali brez službe. Glavni vzrok za iskanje druge zaposlitve je še vedno želja po višji plači, poleg višje plače pa želijo Slovenci na novem delovnem mestu tudi boljše odnose oziroma delovno okolje.

Zakaj Slovenci iščejo novo službo

Vira: Mojedelo.com, Mediana

V nadaljevanju smo zbrali devet sprememb in napovedi, kaj se pričakuje na trgu dela v prihajajočem letu.

1. Zaposlovanje bo bolj umirjeno

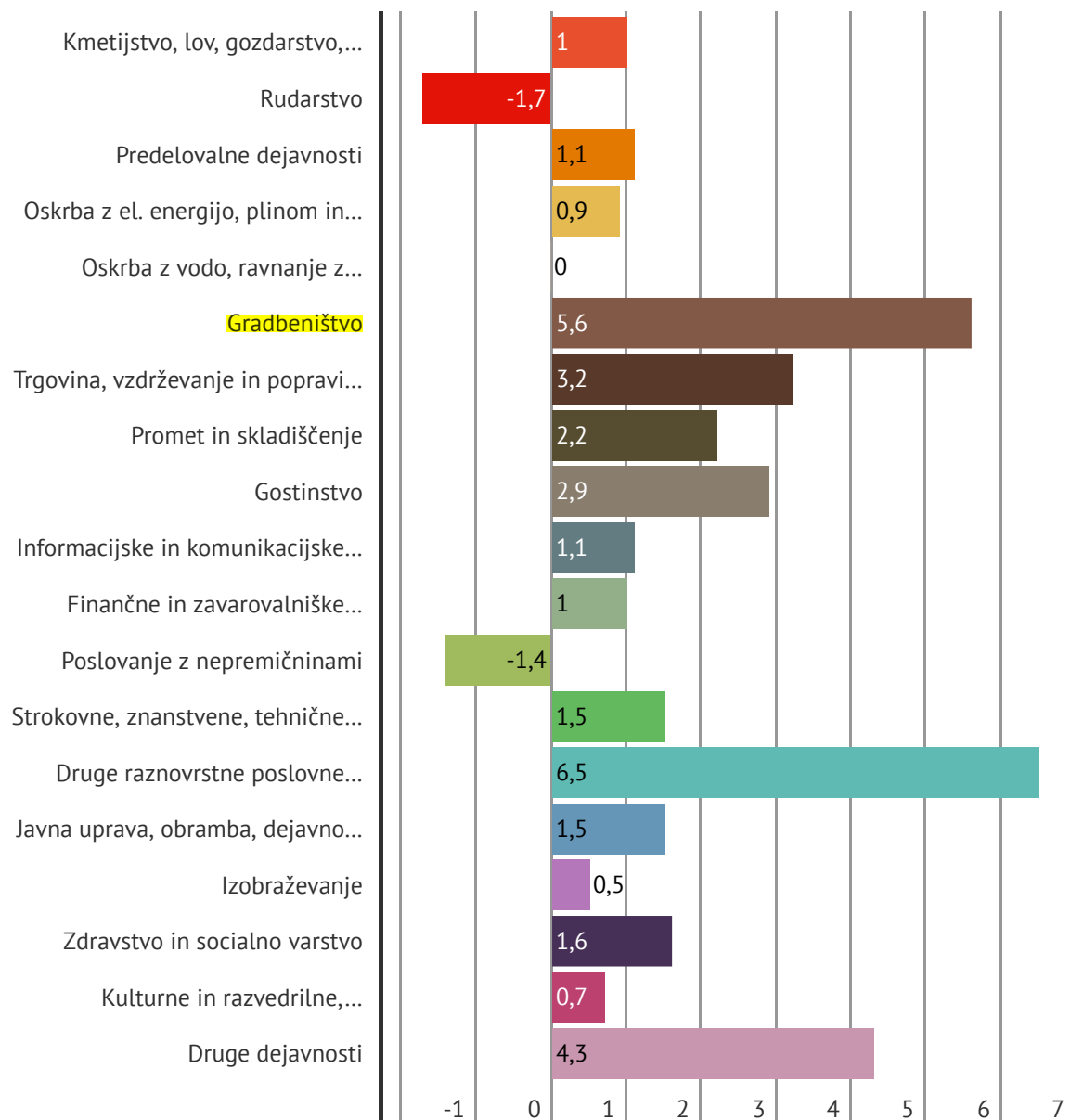
Letošnjo jesen je število delovno aktivnih oseb prebilo mejo 900 tisoč.

Zaposlovanje se bo nadaljevalo tudi v prihodnjem letu, a kaže, da bo precej bolj umirjeno: anketa zavoda za zaposlovanje napoveduje dvoodstotno rast zaposlenosti, **Urad za makroekonomske analize in razvoj** (Umar) pa v svoji jesenski napovedi govori o 1,4-odstotni rasti. **Za prvo polovico prihodnjega**

leta so delodajalci v anketi zavoda napovedali 31.600 zaposlitev, od tega naj bi bilo 13.500 novih delovnih mest. Največ zaposlovanja bo v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih, kamor se uvrščajo tudi kadrovske agencije, in v **gradbeništvu**, kjer so napovedi sicer precej skromnejše kot prejšnja polletja. Še naprej se upočasnjuje rast zaposlovanja v proizvodnji, medtem ko se zmanjšanje števila zaposlenih v prihodnjih šestih mesecih pričakuje v rudarstvu in poslovanju z nepremičninami. Delodajalci večinoma iščejo delavce zaradi nadomeščanja (upokojitve, porodniški dopusti in dopusti za nego in varstvo otrok, odhodi delavcev), delno pa tudi zaradi večjega povpraševanja po izdelkih ali storitvah oziroma širitve dejavnosti, pojasnjujejo na zavodu.

Kje bodo največ zaposlovali v prvi polovici leta 2020

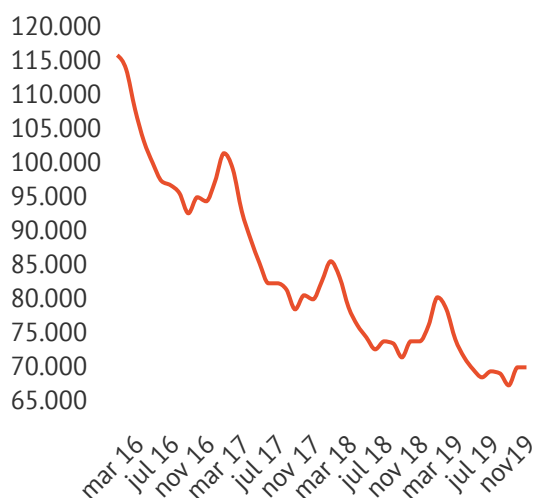
(rast števila zaposlenih v %)

Vir: ZRSZ - napovednik zaposlovanja

2. Brezposelnost se bo še nekoliko znižala

Registrirano brezposelni na zavodu za zaposlovanje

Vir: ZRSZ

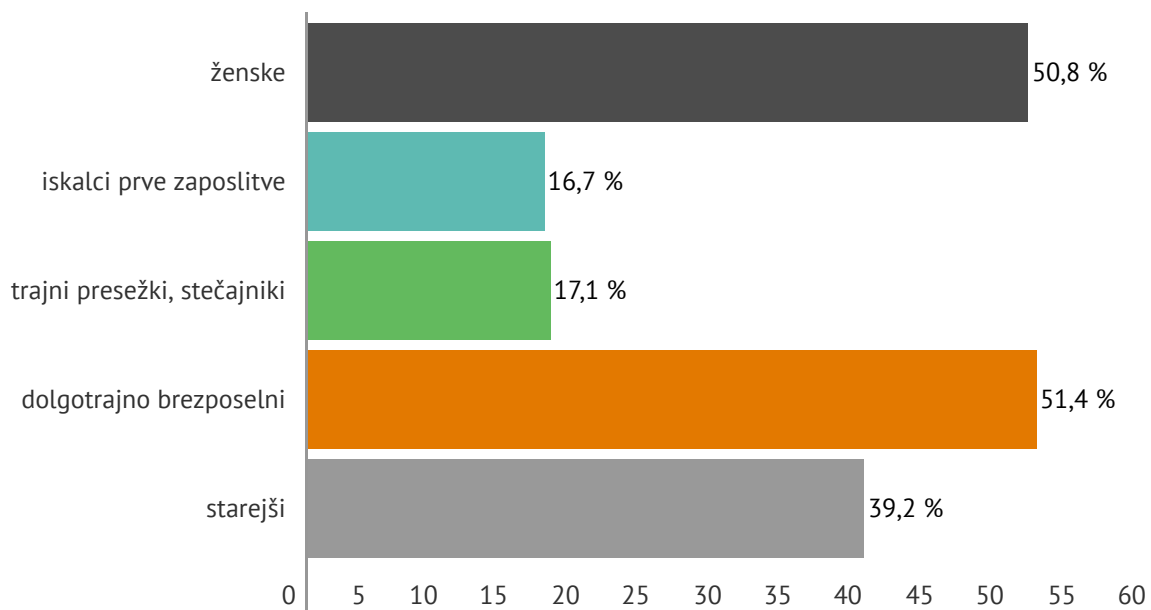
V Sloveniji je na zavodu za zaposlovanje trenutno približno 73 tisoč brezposelnih oseb, v prihodnjem letu naj bi bilo brezposelnih v povprečju okoli 71 tisoč ljudi.

Večinoma na zavodu ostajajo dolgotrajno brezposelni (brez dela so več kot eno leto), starejši (40 odstotkov brezposelnih) in nižje izobraženi.

Te skupine brezposelnih so za delodajalce večinoma nezanimive, zato jih poskuša država z različnimi ukrepi aktivirati (glej točko 7). Trenutno znaša stopnja registrirane brezposelnosti 7,2 odstotka, Umar napoveduje, da bo letos 7,7-odstotna, v letu 2020 naj bi se znižala za pol odstotne točke, v letu 2021 pa naj bi bila 6,9-odstotna. Za anketno brezposelnost (gre za različni metodologiji, anketna je skladna z **Eurostatom**) Umar napoveduje, da bo letos 4,3-odstotna (lani 5,1-

odstotna), prihodnje leto naj bi se znižala na štiri odstotke, v letu 2021 naj bi bila 3,8-odstotna.

Kdo so brezposelni na zavodu za zaposlovanje

Vir: ZRSZ

TOP 10 najbolj iskanih poklicev v 2020

1. Vozniki težkih tovornjakov
2. Varilci
3. Prodajalci
4. Zidarji
5. Proizvodni delavci
6. Kuharji

7. Vojaki

8. Natararji

9. Elektroinštalaterji

10. Orodjarji

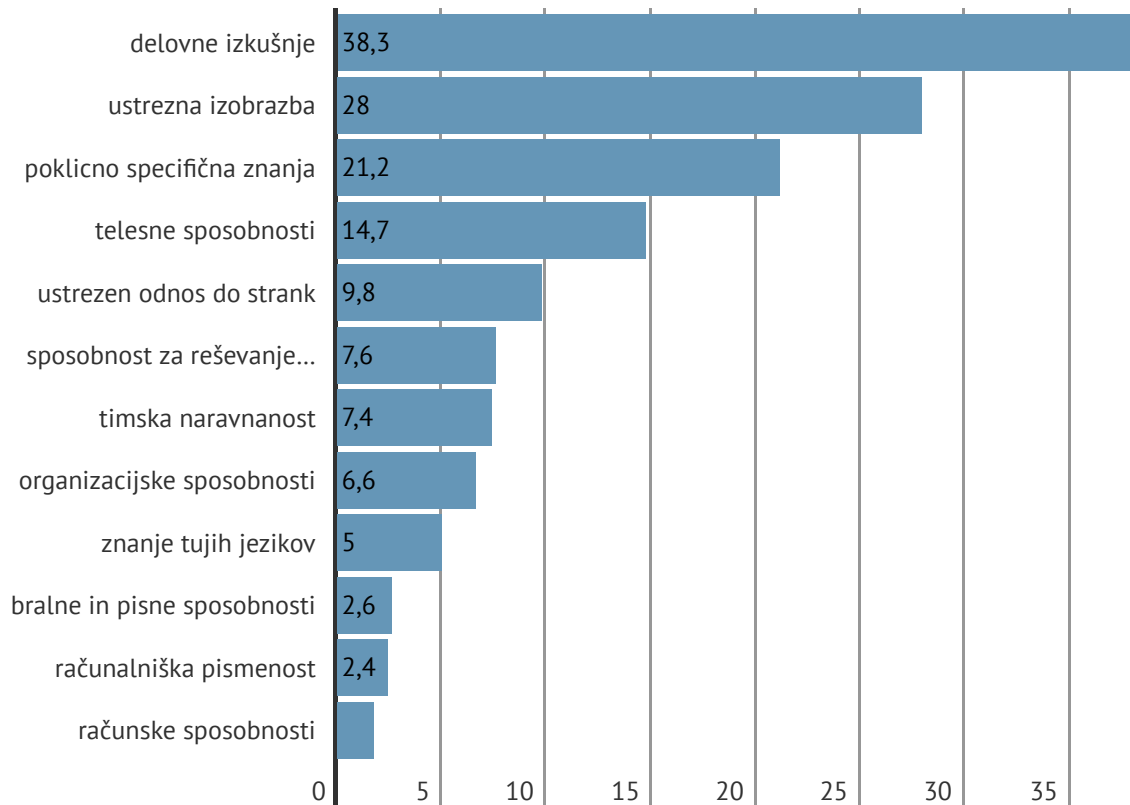
3. Težave s kadri se bodo nadaljevale

Na trgu dela v Sloveniji lahko v letu 2020 pričakujemo velik primanjkljaj delovne sile predvsem zaradi strukturnih neskladij in demografskih sprememb, delodajalci pa bodo to težavo reševali predvsem s tujimi delavci, napovedujejo na zavodu za zaposlovanje. Med najbolj iskanimi poklici bodo tudi v prihodnjem letu vozniki težkih tovornjakov, proizvodni delavci, prodajalci, gradbeni delavci, varilci ...

Anketni podatki zavoda kažejo na še vedno precejšnja strukturna neskladja na trgu dela, medtem ko se delež delodajalcev, ki se srečujejo s pomanjkanjem ustreznih kadrov, večja; v zadnjega pol leta je bil v povprečju 47,7 odstotka. Največ težav imajo velika podjetja z več kot 250 zaposlenimi, med katerimi se jih kar 64 odstotkov srečuje s težavami pri zaposlovanju. Največ težav je v gostinstvu (82,5 odstotka delodajalcev ima težave pri zaposlovanju zaradi pomanjkanja kadra) ter zdravstvu in socialnem varstvu (63,2 odstotka).

Zakaj podjetja težko najdejo kadre (v %)

Kaj je po mnenju podjetij primanjkovalo kandidatom za zaposlitev

Vir: ZRSZ - napovednik zaposlovanja

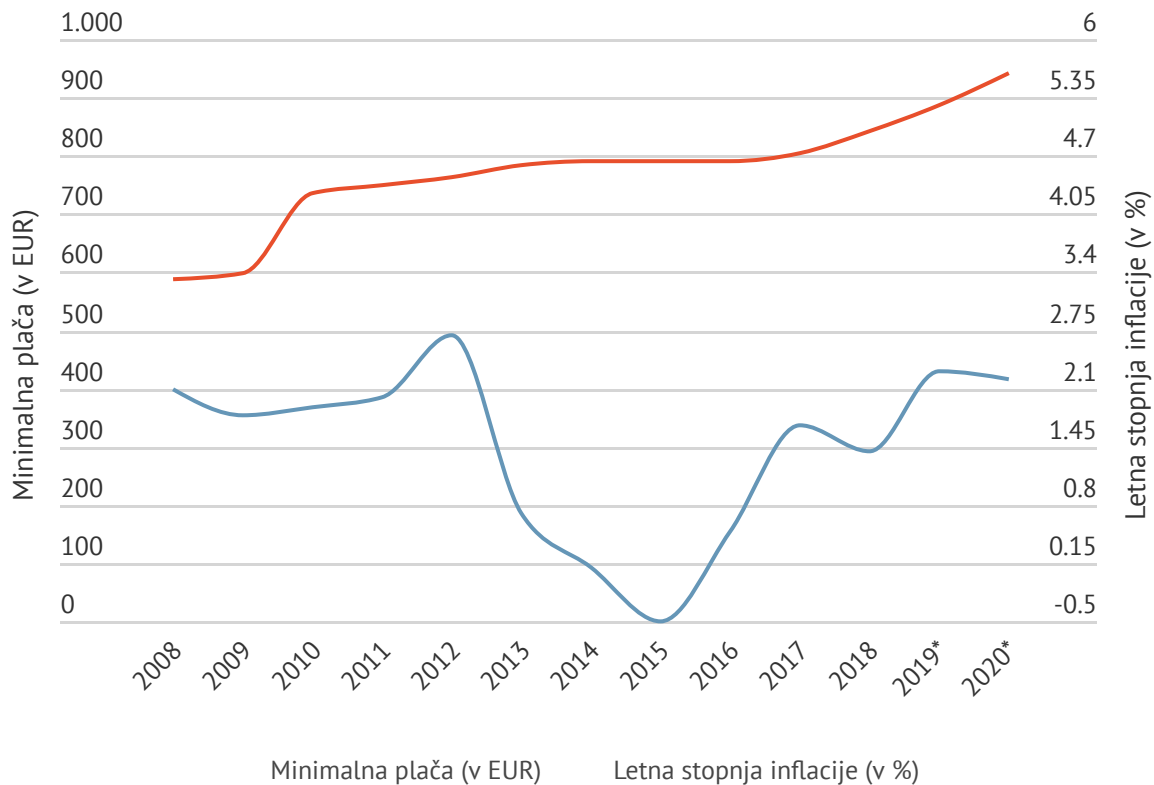

4. Zvišanje minimalne plače

Precejšen udarec za podjetja, predvsem tista v delovno intenzivnih panogah, bo zvišanje minimalne plače z zdajšnjih 886,63 na 940,58 evra bruto (700 evrov neto). Poleg tega se iz definicije minimalne plače s prihodnjim letom izvzemajo še vsi dodatki, delovna in poslovna uspešnost. Delodajalci so letos prilagajali plačne sisteme – ocenjujejo, da se bo strošek dela

povišal v povprečju za okoli deset odstotkov, ponekod še za več. **Analiza GZS je tudi pokazala, da se bo delež prejemnikov doplačila do minimalne plače pri 60 opazovanih podjetjih povečal z zdajšnjih 15 na 45 odstotkov vseh zaposlenih.** V nekaterih dejavnostih, denimo čiščenje, zasebno varovanje, tekstilna industrija, pa celo nad 50 odstotkov, kar bo povzročilo uravnalovko. Minimalno plačo sicer v Sloveniji prejema približno 42 tisoč ljudi, večina od tega v gospodarstvu. Ob tem pa so vse glasnejša opozorila, da bodo delavci ob prvem izplačilu višje minimalne plače v februarju verjetno razočarani: ne samo, da bodo z višjo plačo uvrščeni v višji dohodninski razred, hkrati se jim lahko zmanjšajo ali v celoti odvzamejo nekateri socialni transferji, ob dodatnem zaostrovanju pri najemanju posojil pa se lahko nekaterim zmanjša tudi kreditna sposobnost.

Gibanje minimalne plače in inflacije od začetka krize

Viri: MDDSZ, Surs, Umar

Op.: *iz minimalne plače bodo z letom 2020 izzeti vsi dodatki, del plače za delovno uspešnost in plačilo za poslovno uspešnost; napovedi Umarja

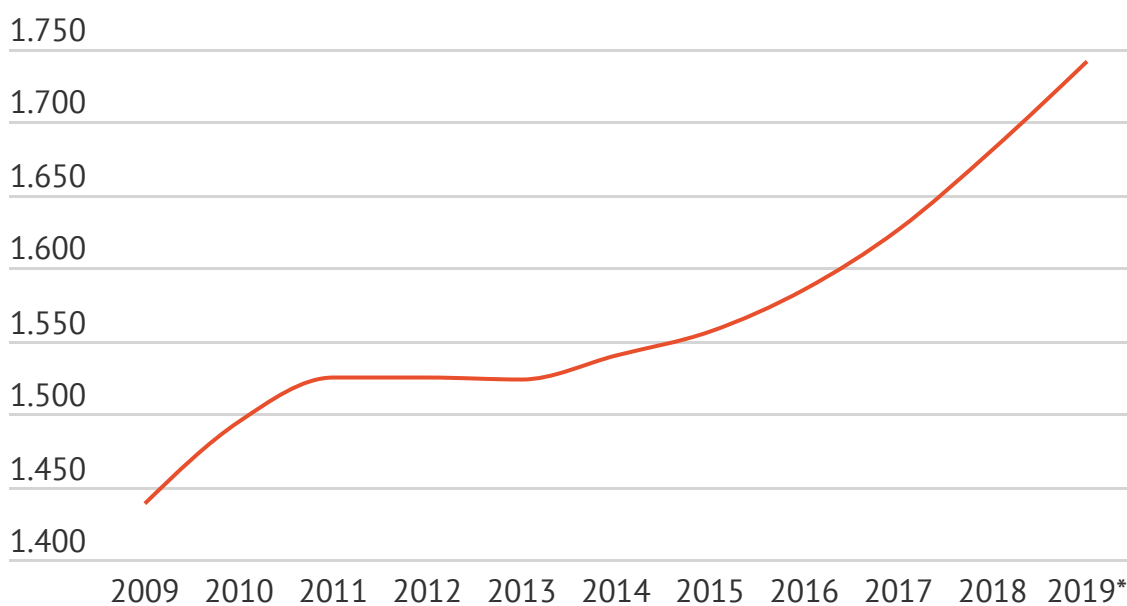
5. Višje tudi povprečne plače

V letošnjih prvih desetih mesecih (zadnji dostopen podatek) je **povprečna bruto plača v državi znašala 1.741,70 evra (neto 1.122,40 evra)**, poroča državni statistični urad. Medletno je bila tako nominalno višja za 4,3 odstotka, realno pa za 2,7 odstotka. Najvišjo povprečno bruto plačo so v prvih desetih mesecih tega leta imeli v energetiki (2.556,02 evra), ki ji tesno sledi finančna in zavarovalniška panoga (2.540,24 evra), najnižjo pa v drugih raznovrstnih poslovnih dejavnostih

(1.186,19 evra), kamor se uvrščajo tudi kadrovske agencije in gostinstvo (1.214,98 evra).

Po napovedih Umarja naj bi letos povprečna bruto plača nominalno zrasla za 4,6 odstotka, v prihodnjem letu pa za 5,1 odstotka. Seveda bo na povprečje vplivala tudi višja minimalna plača. Medtem ko naj bi letos realno hitreje rasla povprečna bruto plača v javnem sektorju (štiri odstotna rast) kot v zasebnem (2,3-odstotna rast), bo prihodnje leto večja realna, 3,2-odstotna rast bruto plač v zasebnem sektorju.

Rast povprečne bruto plače v Sloveniji (v EUR)

6. Davki in plače

Davčne spremembe bodo na naše plače vplivale zelo malo. Ob povprečni plači bo imel zaposleni le okoli 143 evrov neto več na leto. Nekoliko se dvigajo meje za vstop v višje davčne razrede, hkrati pa se stopnja dohodnine v drugem in tretjem razredu niža – v drugem davčnem razredu z zdajšnjih 27 na 26 odstotkov

in v tretjem s 34 na 33 odstotkov. Splošna olajšava se s 3.302,70 evra zvišuje na 3.500 evrov. Za zavezance s skupnim dohodkom do višine 13.316,83 evra se višina dodatne splošne olajšave določi z enačbo (dodatna splošna olajšava = 18.700,38 evra – 1,40427 x skupni dohodek), kar pomeni linearno zniževanje dodatne splošne olajšave v odvisnosti od višine skupnega dohodka.

7. Subvencije in ukrepi za aktivacijo brezposelnih

Čeprav je število brezposelnih na najnižjih ravneh od začetka krize, pa naj bi v prihodnjem letu vseeno za 1,4 milijona evrov povečali sredstva za izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja (APZ). **Za različne ukrepe aktivne politike zaposlovanja – usposabljanje, izobraževanje, spodbujanje zaposlovanja in samozaposlovanja, ustvarjanje delovnih mest (javna dela) – bo v prihodnjem letu namenjenih 92,84 milijona evrov.** Vključiti nameravajo 39.381 oseb, od tega približno 29 tisoč brezposelnih in dobrih deset tisoč zaposlenih. Največ denarja, 41 milijonov, bo – ob najnižji brezposelnosti od začetka krize – namenjenega za spodbude za zaposlovanje. V okviru tega ukrepa bodo izvajali program subvencioniranja zaposlitev za dolgotrajno brezposelne, starejše od 50 let, in osebe z nižjo izobrazbo. Med drugim bodo nadaljevali program Zaposli.me, prek katerega so lahko delodajalci letos za zaposlitev brezposelnega prejeli od pet tisoč do sedem tisoč evrov subvencije.

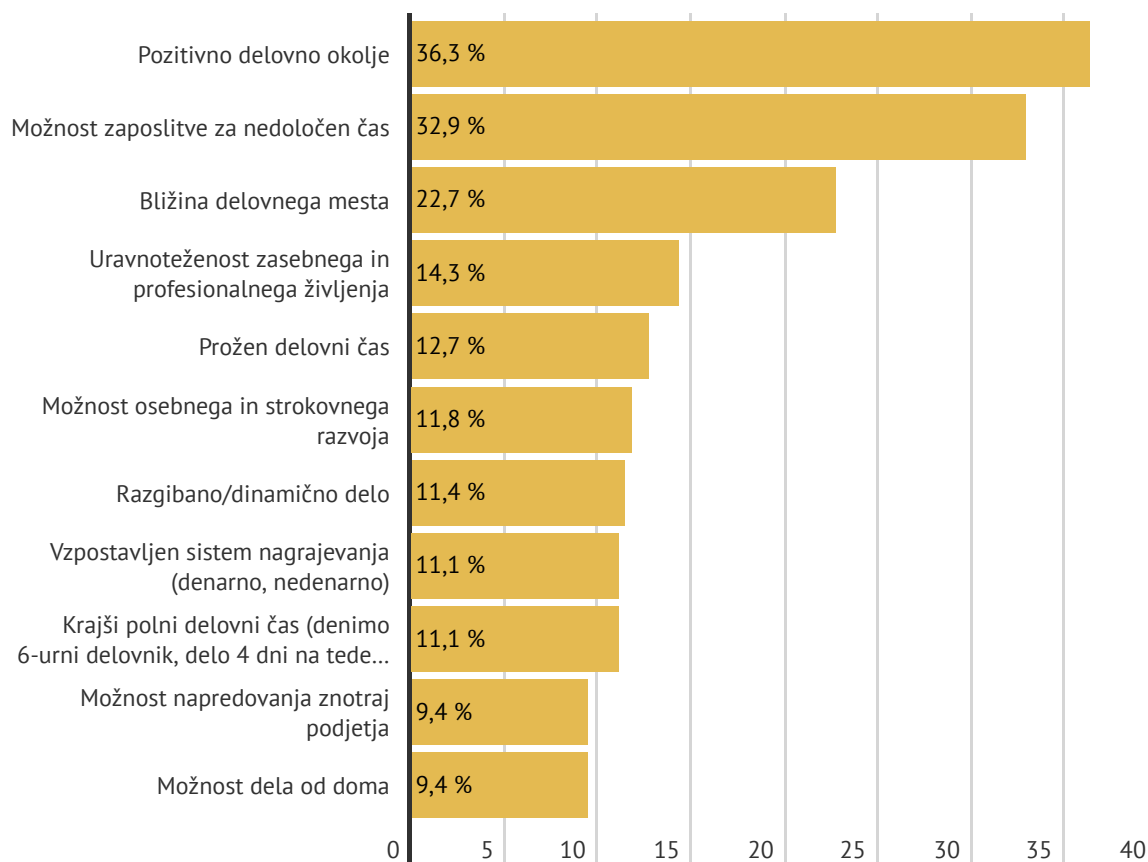
8. (Zakonodajne) spremembe

Ministrstvo za delo bo predvidoma do spomladi pripravilo konkretne ukrepe proti prekarnosti na trgu dela, kar je tudi ena od zavez v koalicijski pogodbi. Med drugim to pomeni tudi spremembo zakonodaje, ki ureja zavarovalne podlage, s ciljem »vsako delo šteje« oziroma plačevanje prispevkov za vsako delo oziroma zaslužek. Konec minulega leta je bila ustanovljena delovna skupina, ki je letos že pripravila pregled trenutnega stanja, zdaj pa pripravlja še predlog sistemskih sprememb poenotenja zavarovalnih podlag in osnov.

Do spomladi naj bi na vladi sprejeli tudi spremembe zakona, ki ureja področje evidentiranja delovnega časa. Zakon trenutno ne zahteva

elektronskega vodenja delovnega časa niti natančnega beleženja prihoda na delo, med prvotno predlaganimi spremembami ministrstva pa so razširitev definicije delavca, s čimer bi evidenco o delovnem času vodili tudi za osebe, ki delo opravljajo na drugih pravnih podlagah (študentsko delo, avtorske in podjemne pogodbe ...); v evidenco bi bilo treba po novem vpisovati tudi podatek o času prihoda in odhoda delavca, o času izkoriščanja odmora, urah, opravljenih v manj ugodnem delovnem času, in podobno; predlagajo tudi, da novi zakon določi, kako se vodijo evidence, da so verodostojne (torej obvezno elektronsko vodenje evidenc).

Kaj Slovence prepriča pri izbiri nove službe

Vira: Mojedelo.com, Mediana

Letos se je kot žgoč problem izkazalo tudi napotovanje delavcev na delo v druge države članice EU – sindikati namreč opozarjajo na zlorabe sistema izdajanja potrdil **A1**, ki jih potrebujejo napoteni delavci. Po napovedih ministrstva za delo tako načrtujejo tudi spremembe zakona o čezmejnem izvajanju storitev.

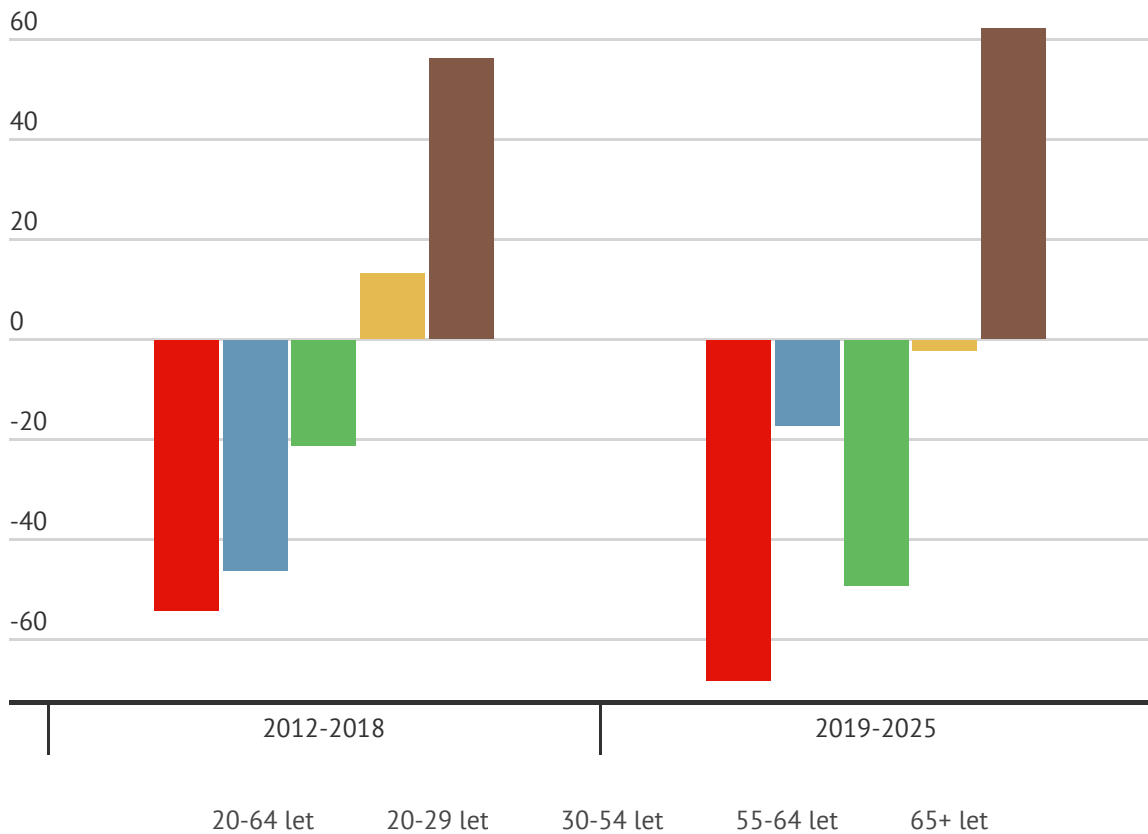
9. Demografija

Čeprav se zaradi gospodarskega ohlajanja zaposlovanje umirja, pa ima Slovenija precejšnje težave s starajočo se delovno silo. V Sloveniji se vsako leto upokoji okoli 30 tisoč ljudi, na trg dela pa pride le 20 tisoč mladih. Letni primanjkljaj je 10 tisoč ljudi, Slovenija pa je znana po majhnem deležu delovno aktivnih starejših. V Sloveniji se namreč 70 odstotkov zaposlenih upokoji takoj, ko izpolnijo pogoje za starostno pokojnino (v Nemčiji denimo 46 odstotkov, na Nizozemskem zgolj 38 odstotkov), skoraj 15 odstotkov upokojencev pa izbere možnost predčasne upokojitve.

»Slovenska delovna sila se stara, visoko izobraženi še vedno odhajajo iz Slovenije, medtem ko država ni privlačna za tuje delavce,« so opozorili na nedavnem Umarjevem posvetu. Zaradi demografskih sprememb se zmanjšuje število prebivalstva, starega od 20 do 64 let, ki je najaktivnejše. Leta 2018 je bilo starejših od 65 let za 56 tisoč več kot leta 2012, napovedi pa kažejo, da naj bi jih bilo leta 2025 za 62 tisoč več kot letos. Že čez sedem let bo tako vsak četrti Slovenec na delovnem mestu starejši od 55 let. Na Umarju so predstavili tudi potencialne bazene kadrov oziroma priložnosti, kako bi podjetja lažje našla delovno silo: brezposelni, neaktivni mladi in starejši, tuji delavci ter avtomatizacija in robotizacija.

Sprememba števila prebivalcev do leta 2025

Po starostnih skupinah v obdobju 2012-2018 in 2019-2025, v tisočih

Viri: Umar, Surs, Eurostat

Več iz teme:

[trg dela >](#)
[zaposlovanje >](#)
[brezposelnost >](#)
[starejši >](#)
[subvencije >](#)
[demografija >](#)
[Mediana >](#)
[ZMAR >](#)
[Zavod Republike... >](#)
[eurostat >](#)

V Sloveniji prvič več moških kot žensk

Evidenca leta 2019 *Bojan Nastav, prvi mož Sursa,*

o blaginji, selitvah, demografiji in gospodarskem utripu Slovenije

LJUBLJANA – Življenjski standard pri nas se izboljšuje, po razvitosti se počasi približujemo evropskemu povprečju. A po drugi strani je selitveni prirast državljanov Slovenije že devetnajst let zapored negativen. Leta 2018 se jih je iz države izselilo za 2200 več, kot se jih je priselilo nazaj. Tudi pri investicijah v razvoj ne dosegamo ciljev, smo pa vse bolj okoljsko zavedni, smo izvedeli v pogovoru z Bojanom Nastavom, generalnim direktorjem državne statističnega urada (Surs).

MIHA JENKO

Kako smo skozi oči statistike živeli leta 2019? Je bila povprečna blaginja državljanov letos večja kot lani?

Življenjski standard prebivalcev Slovenije se je letos nekoliko izboljšal. Razpoložljivi dohodek gospodinjstev se je po podatkih za prvo polovico leta 2019 v primerjavi s istim obdobjem lani nominalno povečal za dobrih sedem, realno pa za slabih šest odstotkov. Za to sta dva glavna vzroka. Povečal se je sam dohodek od dela kot posledica pozitivnih gibanj na trgu dela. Še vedno se je povečevalo povpraševanje po delavcih. Skupno število zaposlenih je tudi na rekordni ravni. Skupna zaposlenost je milijon petdeset tisoč zaposlenih po konceptu nacionalnih računov.

Večji razpoložljivi dohodek vključuje tudi višje plače. Kaj se je dogajalo pri njih?

V prvih devetih mesecih je bila povprečna bruto plača nominalno višja za 4,3 odstotka, realno pa se je povečala za 2,6 odstotka. Podobno je bilo gibanje pri neto plačah: te so bile nominalno za 3,7 odstotka višje kot v prvih devetih mesecih lani, realno pa za dva odstotka. Povprečna bruto plača je presežala 1700 evrov, povprečna neto plača pa 1100 evrov. Povprečne plače so se povečevale tako v zasebnem kot javnem sektorju. V javnem sektorju je bilo zvišanje nekoliko večje tudi zaradi zvišanja plač javnim uslužbencem.

Kaj pa pokojnine?

Povprečna neto starostna pokojnina je oktobra znašala 657 evrov, v obdobju enega leta pa se je nomi-

nalno povečala za 2,5 odstotka.

Glede na demografske trende je pri nas vse več starejših od 65 let. Koliko pa je upokojencev?

Po podatkih Zpiza smo oktobra letos imeli 622.000 upokojencev oziroma uživalcev pokojnin. Število vseh prejemnikov pokojnin se je v zadnjih desetih letih povečalo za osem odstotkov, od tega se je število uživalcev starostnih pokojnin povečalo za slabo četrtno.

Poglejmo še domove za starejše občane, koliko varovancev imajo?

Po podatkih z začetka leta 2019 smo imeli v domovih za starejše 19.260 oseb. Od tega jih je bilo 95 odstotkov starejših od 65 let. V zadnjih osmih letih se je število prebivalcev teh domov povečalo za 15 odstotkov, tudi zaradi novih zmogljivosti. Če bi imeli dovolj velike kapacitete, bi bil ta odstotek verjetno še višji.

Kaj ste letos zabeležili pri demografiji na Slovenskem? Koliko nas je, kako dolgo živimo, koliko je bilo novorojenih?

V Sloveniji nas je skoraj dva milijona devetdeset tisoč, povprečna starost je dobrih 43 let, petina prebivalcev pa je starejših od 65 let. Demografski trendi nakazujejo, da se bo delež starejših do leta 2055 povečal na skoraj tretjino in tudi leta 2100 bo približno enak. To je rezultat tega, da živimo vse dlje. Moški so leta 2018 dočakali povprečno 74 let, deček, rojen letos, pa je lahko pričakoval, da bo živel nekaj več kot 78 let. Ženske so po drugi strani dočakale skoraj 82 let, za lani rojeno deklico je pričakovana življenjska doba 84 let. Leta 2018 se je prvič po desetih letih rodilo manj kot 20.000 otrok. To je razumljivo, v rodno dobo vstopajo generacije žensk, ki so številčno manjše in rojevajo vse pozneje. Pričakovanje za leto 2019 je podobno tej ravni. Za leto 2030 pa so ocene, da bi se število rojstev zmanjšalo na 17.000.

Kaj pa ugotavljate pri selitvah, migracijah v in iz Slovenije?

V prvem polletju letos se je v Slovenijo priselilo 3900 prebivalcev več kot v istem obdobju leta 2018. Odseljenih pa je bilo za okoli 1800

manj. Nadaljuje se velik selitveni prirast.

Od kod?

Največ tujcev se k nam priseljuje iz držav nekdanje Jugoslavije, predvsem iz Bosne in Hercegovine, v zadnjih letih tudi s Kosova.

Veliko je govora o odseljivanju iz Slovenije, predvsem mladih. Kako pa to pokaže statistika?

Selitveni prirast državljanov Slovenije je bil leta 2018 že devetnajstič zapored negativen. To pomeni, da se jih je iz države izselilo za 2200 več, kot se jih je v državo priselilo. Pri tujcih opažamo obratni trend. Izobrazbena struktura odseljenih iz Slovenije je sicer kar precej podobna izobrazbeni strukturi celotnega prebivalstva.

Kako pa se spreminja naša izobrazbena struktura?

Leta 2011 je bilo tistih s terciarno izobrazbo 18 odstotkov, leta 2018 pa že 24 odstotkov. Slovenija je glede tega kazalnika nasploh zelo visoko v svetu.

Po zadnjih razpoložljivih podatkih je pod pragom revščine živel skoraj vsak sedmi prebivalec Slovenije. Kje smo tu v evropskih primerjavah?

Teh 13,3 odstotka prebivalcev, ki živijo pod pragom revščine, lahko postavimo v evropski kontekst. Nižji delež relativno revnih ima šest držav: Češka, Finska, Madžarska, Danska, Nizozemska in Francija, torej smo nekje v zgornji četrtini. Pri nas se od leta 2014 izboljšuje tudi Ginijev količnik, ki meri družbeno neenakost, leta 2018 je znašal 23,4 odstotka in smo v vrhu držav, kjer je dohodkovna neenakost nizka. K temu pripomore tudi sama socialna država s svojimi socialnimi transferji in prerazporeditvami od bogatejših k tistim, ki imajo manj. Država s tem za približno deset odstotnih točk zmanjša relativno revščino.

Kje smo zdaj v Sloveniji po svoji kupni moči in gospodarski razvitosti v primerjavi s povprečjem Unije?

Leta 2018 smo bili po gospodarski moči, če upoštevamo BDP

na prebivalca, pri 87 odstotkih povprečja Unije.

Torej počasi napredujemo?

Tako je, to je za dve odstotni točki več kot leto prej. Postopno dohitevamo povprečje, smo pa še vedno za tri odstotne točke pod našim najboljšim rezultatom, to je pri 90 odstotkih povprečja, kjer smo bili pred krizo leta 2008. Po BDP na prebivalca so nam zdaj v EU podobne države, kot so Ciper, Češka ali Španija. Drugi vidik je kupna moč prebivalstva, ki jo merimo skozi individualno potrošnjo po standardih kupne moči. Po tem kazalniku zaostajamo za malenkost več, smo pri 79 odstotkih povprečja EU. Državi, ki sta nam najbolj podobni, sta Malta in Grčija in tudi tu počasi zmanjšujemo razliko do povprečja EU. Tudi Češka in Slovaška sta približno tu nekje.

Gospodarska rast se pri nas počasi umirja. Pred kratkim ste na Sursu ugotavljali, da je bila v prvih treh četrletjih približno 2,7-odstotna glede na isto obdobje lani. S kako živahnimi obrati se je leta 2019 vrтел slovenski gospodarski stroj?

Po obdobju izrazite gospodarske rasti smo zdaj na stopnji umirjanja. Rast še vedno imamo, in kot ste omenili, je bila v prvih treh četrletjih 2,7-odstotna glede na isto obdobje lani. Če do konca leta ne bo nekih velikih pretresov in presenečenj, bi lahko ocenili, da bo v vsem letu 2019 stopnja rasti okoli 2,6-odstotna. To pomeni, da bo za 1,5 odstotne točke nižja, kot je bila leta 2018. Podobno kot v prejšnjih letih je tudi letos rast poganjalo zunanje povpraševanje, po drugi strani pa tudi domača potrošnja. Izvoz blaga in storitev se je v prvih treh četrletjih realno povečal za skoraj pet odstotkov v primerjavi z istim obdobjem lani in lahko rečemo, da se ta rast postopno umirja. Stopnje rasti so precej nižje kot v preteklih letih, ko so leta 2017 dosegale celo deset odstotkov, v prvi polovici leta 2018 pa osem odstotkov.

Da, in kako se je letos povečevala domača potrošnja, ki očitno postaja eno glavnih gonil rasti?

Kot izvozno gospodarstvo smo zelo vezani na tuje trge. Če se naši glavni izvozni partnerji umirjajo, se moramo toliko bolj opreti na domačo potrošnjo. Potrošnja gospodinjstev je bila v prvih treh četrletjih letos 3,5 odstotka višja kot lani. Povečuje se delež

gospodinjstev, ki ocenjujejo, da s svojimi dohodki preživijo mesec brez težav. Večji je tudi delež gospodinjstev – lani je bil najvišji od leta 2005 – ki si lahko privoščijo enotedenske počitnice za vso družino zunaj svojega doma. In vse večji je tudi delež gospodinjstev, ki so zmožna poravnati neke nepričakovane izdatke v višini 600 evrov. Vse to kaže, da se kupna moč res povečuje.

Kaj pa se dogaja z našim gospodarstvom in našimi podjetji?

Kako so stabilna, kako so zdrava? Že tretje leto zapored se povečujejo investicije v osnovna sredstva, in to hitreje kot BDP. V prvih treh četrletjih letos so realno zrasle za slabih šest odstotkov. Podjetja so v prvi polovici tega leta pri svojem poslovanju ustvarila primanjkljaj oziroma zadolževanje v višini okoli 350 milijonov evrov. To je veliko več kot v istem obdobju lani. To kaže, da bodo podjetja leta 2019 prvič v zadnjih desetih letih ustvarila primanjkljaj. Morda se to sliši slabo, a to je normalno stanje za podjetja, ki se zadolžujejo za investicije. To torej ni nič slabega, kvečjemu nasprotno, saj so v ozadju povečanega primanjkljaja povečane investicijske aktivnosti, ki se končno postopno povečujejo. Čeprav smo pri stopnji investiranja še vedno za približno deset odstotnih točk nižje kot v obdobju, ko so bile te stopnje najvišje, torej v letih 2007 in 2008.

Vemo, kaj se dogaja v Nemčiji in drugi partnericah kar zadeva vse slabše gospodarsko stanje in razpoloženje potrošnikov? Kam se stvari obračajo pri nas?

Pri nas je položaj zelo podoben. V vsem letu 2019 se gospodarsko razpoloženje poslabšuje in pada. Na začetku lanskega leta je še bilo nekaj optimizma, od takrat pa zaznavamo upad. Novembra letos smo po tem kazalniku dosegli neko dolgo-ročno povprečje. A v Uniji je bilo slabšanje gospodarskega ozračja v povprečju še izrazitejše kot pri nas. To je povezano z vprašanjem zaupanja, ki se je najbolj zmanjšalo v **gradbeništvu**, predelovalni industriji in tudi med potrošniki. Znižala so se pričakovanja glede zaposlovanja v predelovalnih dejavnostih in **gradbeništvu** in tudi ravni naročil v obeh dejavnostih so nižje.

Ali je to v zadnjih mesecih še bolj izrazito?

Gradbeništvu se po dveh letih, ko smo imeli pozitiven trend, letos počasi umirja. V prvih devetih mesecih letos je bila stopnja rasti šestodstotna, medtem ko je bila v preteklem obdobju 20-odstotna. Že od letošnjega poletja dalje se obseg gradbene dejavnosti realno zmanjšuje. V prvih desetih mesecih letos je bilo število izdanih gradbenih dovoljenj za desetino manjše kot v istem obdobju lani.

Skratka, gospodarski cikel je zdaj na desni, padajoči polovici vala?

Tako je. V predelovalni dejavnosti še vedno zaznavamo rast, a po nižji stopnji.

Kaj pa izdatki za raziskave in razvoj, ki so ključni za višjo produktivnost in blaginjo? Kakšni so trendi, kje smo v primerjavi z drugimi po deležu BDP?

Po podatkih za leto 2018 so izdatki za raziskave in razvoj znašali nekoliko manj kot 900 milijonov evrov, kar je dva odstotka BDP. To pomeni, da so se izdatki lani povečali, kljub temu pa smo se malenkost oddaljili od strateškega cilja, da bomo do leta 2020 za raziskave in razvoj namenili vsaj tri odstotke BDP.

To bi pomenilo, da bi zanje prihodnje leto morali nameniti okoli 1,5 milijarde evrov?

Tako je. S tem, da smo že v letih 2012 in 2013 prišli na okoli 2,6 odstotka BDP, pozneje so se ti izdatki nekoliko znižali. Povprečje EU je sicer 2,1 odstotka, mi smo torej nekoliko pod to ravnilo. Več kot tri odstotke so lani za raziskave in razvoj namenile le štiri države: Avstrija, Nemčija, Švedska in Danska.

Kakšen odnos imamo v Sloveniji do okoljskih vprašanj? Recimo, kako pridno ločujemo in recikliramo odpadke?

Okolje je večplasten pojav in stvari težko zreduciramo na enega ali dva kazalnika. To je tema, ki postaja vse pomembnejša. Postavlja se vprašanje, katere kazalnike okoljske statistike bi bilo treba upoštevati, kako jih povezati in zagotoviti te podatke. Na ta in podobna vprašanja bomo odgovarjali z domačimi in tujimi strokovnjaki 28. januarja, ko bomo statistični dan 2020. Razumljivo je, da se s povečano gospodarsko aktivnostjo in potrošnjo gospodinjstev v zadnjih petih letih povečala tudi količina odpadkov. Leta 2018 smo ustvarili skoraj 500 kilogramov komunal-

nih odpadkov na prebivalca, kar je 60 kilogramov več kot leta 2014.

To je trend ...

Da, a po drugi strani se povečuje delež komunalnih odpadkov, ki jih zberemo ločeno. Teh je zdaj že 71 odstotkov. Za primerjavo: pred desetimi leti jih je bilo le 18 odstotkov. To je velika sprememba. Hkrati pa se povečuje tudi stopnja recikliranja komunalnih odpadkov: leta 2018 je bila skoraj 59-odstotna in s tem smo v samem vrhu EU, pred nami je le Nemčija, ki je po podatku iz leta 2017 reciklirala 68 odstotkov komunalnih odpadkov. Druga stvar, ki je pozitivna, je poraba vode. Leta 2018 je prebivalec Slovenije porabil povprečno 105 litrov vode na dan, leta 2010 je ta podatek znašal 112 litrov. Porabo vode smo torej zmanjšali. Po drugi strani se povečuje delež prebivalstva, ki je priključen na čistilne naprave z vsaj sekundarnim čiščenjem odpadne vode: ta delež je zdaj 68-odstoten.

Bi torej lahko rekli, da v Sloveniji vendarle postajamo bolj okoljsko zavedni?

Seveda, vedno je možnost za napredek. Če pogledamo količino izpustov toplogrednih plinov na prebivalca, se Slovenija po podatkih iz leta 2017 uvršča pod povprečje Unije. Takrat smo imeli za pet odstotkov manj teh emisij kot, denimo, leta 2013. To je spodbuden podatek.

In od kod prihajajo te emisije toplogrednih plinov?

Največ jih izvira iz dejavnosti preskrbe z električno energijo, plinom in paro.

Termoelektrarne?

Tako je. Delež te dejavnosti je 27-odstoten, skoraj petino vseh emisij ustvarijo gospodinjstva, predvsem na račun transporta, ki

nam povzroča veliko težav.

Kako pa izkoriščamo obnovljive vire energije?

Njihov delež je najmanjši v transportu, znašal je približno 5,5 odstotka. Sem prištevamo tudi biogoriva. Skupni delež energije iz obnovljivih virov v Sloveniji predstavlja dobro petino energije v končni rabi.

Kaj pa električna in hibridna vozila? Kolikšen je njihov delež?

Zdaj imamo v Sloveniji 1,1 milijona osebnih vozil. Delež električnih in hibridnih vozil se povečuje, a je še vedno majhen, eno odstoten. Sicer pa ima 50 odstotkov osebnih avtomobilov bencinski motor, 49 odstotkov pa dizelski. Spodbudno je, da je leta 2018 17 odstotkov gospodinjstev poročalo, da imajo v svojem bivalnem okolju težave z onesnaženostjo, umazanijo in drugimi okoljskimi problemi. Ta delež se je v zadnjih desetih letih torej zmanjšal za štiri odstotne točke, kar pomeni, da se stvari postopno izboljšujejo.

V ospredje vse bolj stopa digitalizacija. Kako digitalni smo na pragu leta 2020?

Povečuje se delež uporabnikov spleta, trenutno je to 83 odstotkov oseb, kar je tri odstotne točke več kot pred letom dni. Precej se povečuje uporaba vse trendovskih digitalnih zadev, uporaba pametnih naprav, tudi v pametnih domovih. Povečuje se tudi delež spletnih nakupov. Vse večja uporaba spleta pomeni tudi nevarnosti, tako pri spletnem nakupovanju kot pri drugi uporabi. Letos je bilo žrtev takih goljufij dva odstotka oziroma kar 10.000 oseb, ki so bile finančno oškodovane zaradi kraje identitete ali prejetja kakšnega prirejenega elektronskega sporočila oziroma obiska lažne spletne strani.

In še to: vas je kateri statistični podatek leta 2019 presenetil?

[Smeh.] Slovenci smo po naravi nagnjeni k temu, da se pritožujemo in smo tudi pregovorno nevoščljivi. Ena od stvari, ki pozitivno preseneča, je zato prav podatek, da smo naše zadovoljstvo z medosebnimi odnosi – soročniki, znanci, sosedi in tako dalje – ocenili s povprečno oceno 8,6 na lestvico do deset. S tako oceno smo bili v EU – skupaj z Avstrijo in Malto – na prvem mestu.

Torej smo najbolj zadovoljni z medosebnimi odnosi?

Tako je. To je absolutno spodbuden podatek, ki pa je vendarle nekoliko presenetljiv, glede na to, kako gledamo sami sebe. Druga zanimiva stvar pa je, da je bilo julija letos prvič v več kot 160-letni zgodovini, kar imamo zanesljive podatke o prebivalstvu na območju sedanje Slovenije, med prebivalci več moških kot žensk. Na vsakih sto moških je bilo 99,8 ženske. Glavni vzrok je večje priseljevanje iz tujine, med priseljenimi tujimi državljani pa je precej več moških kot žensk. V Evropi imajo več moških kot žensk le še Švedska, Malta in Luksemburg.

Vem, da statistiki raje gledate nazaj in govorite na podlagi zbranih podatkov, a vendar: kako vidite statistične spremembe v Sloveniji do leta 2030?

Prebivalcev zaradi priseljevanja verjetno ne bo manj, bo pa več starejših oseb. To gotovo pomeni take in drugačne izzive. Okolje bo vse bolj pod drobnogledom tudi zaradi mednarodnih zavez, ki jih imamo. Kar zadeva gospodarstvo, je zaznati neko ohlajanje, a tako izrazitih šokov, kot pred desetimi leti, verjetno ne bo. Trend je tudi, da pri stopnji razvitosti lovimo evropsko povprečje, in za zdaj ne kaže, da bi se to lahko spremenilo.

»Če do konca leta ne bo velikih pretresov in presenečenj, bi lahko ocenili, da bo stopnja rasti v letu 2019 približno 2,6-odstotna. To pomeni, da bo za 1,5 odstotne točke nižja, kot je bila leta 2018.«

24

odstotkov prebivalcev je lani imelo višjo ali visoko izobrazbo

3,5

odstotka višja je bila potrošnja gospodinjstev v prvih treh četrtletjih letos v primerjavi z istim obdobjem lani

»V Sloveniji nas je skoraj dva milijona devetdeset tisoč, povprečna starost je dobrih 43 let, petina prebivalcev pa je starejših od 65 let. Demografski trendi nakazujejo, da se bo delež starejših do leta 2055 povečal na skoraj tretjino in tudi leta 2100 bo približno enak.«

»V evropski kontekst lahko postavimo tudi 13,3 odstotka prebivalcev, ki živijo pod pragom revščine. Nižji delež relativno revnih ima šest držav: Češka, Finska, Madžarska, Danska, Nizozemska in Francija, torej smo nekje v zgornji četrtini.«

657

evrov je oktobra znašala povprečna starostna pokojnina

622.000

upokojencev oziroma uživalcev pokojnin je bilo oktobra pri nas

Bojan Nastav: »Julija letos je bilo prvič v več kot 160-letni zgodovini, kar imamo zanesljive podatke o prebivalstvu na območju današnje Slovenije, med prebivalci več moških kot žensk.«

Državljeni sveta si želijo prispevati k naši prihodnosti

Tudi ko je gospodarska kriza popustila, se je trend izseljevanja mladih strokovnjakov nadaljeval. Kakšno okolje potrebujejo, da se bodo vrnilo?

Objavljeno
26. december 2019 20.24

Posodobljeno
26. december 2019 20.28

Nina Leskovec, direktorica fundacije Asef, s soprogom Juretom, izrednim profesorjem na Stanfordski univerzi, ter Miha Troha, vodja oddelka za energetiko v podjetju COMCOM na sprejemu pri predsedniku republike. FOTO: Blaž Samec/Delo

[Anja Intihar](#)

Ljubljana – Pridobivanje dodatnega znanja in izkušenj, večja možnost za intelektualni razvoj, boljši pogoji za raziskovanje. To so razlogi, da se študenti različnih smeri odločijo za odhod iz Slovenije v tujino. [Po letu 2008 se je trend izseljevanja mladih strokovnjakov zelo povečal](#), k čemur je pripomogla predvsem gospodarska kriza. A tudi ko je ta popustila in se je ekonomska slika Slovenije izboljšala, se trend izseljevanja mladih ni ustavil.

Mladim strokovnjakom, izobraženim v tujini, je v sodelovanju z Društvom v tujini izobraženih Slovencev (Društvo VTIS) danes svoja vrata že sedmič odprl predsednik republike **Borut Pahor**. Vsi po vrsti so zatrjevali, da želijo prispevati k (boljši) prihodnosti Slovenije in ji prinesiti znanje, ki so ga dobili na tujih univerzah.

»Sam sem šel v tujino po nova znanja, igrat na večji oder, hkrati pa nikoli nisem pozabil, da sem Slovenec. Skrbim za dobre povezave Slovenije s tujino,« je dejal **Jure Leskovec**, izredni profesor na univerzi Stanford.

PREBERITE TUDI:

[Mišica, ki teče](#)

[Lahko se kosamo z najbolj izobraženimi narodi sveta](#)

Po njegovem mnenju je naravno, da gredo ljudje po nove izkušnje v tujino, a država ne sme izgubiti stika z njimi, ampak jih načrtno privablja nazaj. »V industriji že dobro razumejo, da ljudje s temi izkušnjami pomenijo veliko dodano vrednost, podobno je tudi na izobraževalnem področju.«

Na okrogli mizi ob sprejemu pri Pahorju posvetili 100-letnici Univerze v Ljubljani, so si bili sogovorniki – **Vid Čibej**, pravnik v ZDA, **Miha Pipan**, čigar zagonsko podjetje deluje v okviru Univerze Cambridge, **Gabriela Kalčikova**, predavateljica na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo UL, in **Urška Slapšak** z Inštituta za biokemijo Medicinske fakultete UL – enotni, da je naša izobraževalna ustanova dobra.

»V tujino vsi odhajamo iz podobnih razlogov. Sam v ZDA nisem šel zato, da bi tam ostal, sem pa na Harvard prišel dobro opremljen z znanjem ljubljanske pravne fakultete. Ponosni smo lahko na naše univerzitetno šolstvo,« je bil jasen Vid Čibej.

V okviru današnjega dogodka je potekal tudi pogovor o 100-letnici univerzitetnega študija v Sloveniji. FOTO: Blaž Samec/Delo

Na simpoziju vzroki in rešitve za »vrnitev domov«

Člani društva VTIS so na začetku tedna organizirali 4. simpozij slovenskih raziskovalcev v tujini, na katerem so predstavili tudi rezultate ankete med svojimi člani. V njej so poskušali odgovoriti na dve najpomembnejši vprašanji: zakaj se mladi izseljujejo v tujino ter kakšne pogoje si želijo, da bi se vrnil. **Anže Švara**, član upravnega odbora društva VTIS, je takole strnil rezultate: »Posamezniki, ki odidejo, v tujini ostanejo precej dolgo.

Najmanj dve leti v tujini ostane 91 odstotkov vprašanih, tretjina tudi več kot deset let. Kot prednost tujine so našli predvsem višino finančnih sredstev za raziskovalne projekte in konference, ki so v Sloveniji precej nižji. Prav tako imajo čez mejo več možnosti za sodelovanje z vrhunskimi znanstveniki, tuje institucije imajo večji ugled. Temu seveda sledi višje plačilo, mednarodnost oddelkov, več sodelavcev, ki delujejo na podobnem področju.«

Dokazujemo, da nam ni vseeno za Slovenijo in da bi radi prispevali k njenemu razvoju, pravijo člani društva VTIS. FOTO: Blaž Samec/Delo

Velika večina vprašanih je bila starih med 23 in 40 let. To so torej posamezniki na vrhuncu profesionalnega delovanja. Čeprav se tudi v tujini ne cedita med in mleko, saj so sami opozorili na negativne plati – slabše razmerje med delom in prostim časom, stres, pritiski, daljša pot v službo – je intelektualni izziv vendarle prevesil tehtnico. Država se tega očitno zaveda.

S shemo Aleša Debeljaka, projektom Eutopia in precejšnjim zvišanjem sredstev za znanost – po besedah državnega sekretarja na ministrstvu za izobraževanje **Jerneja Štromajerja** jih bodo (tudi) v prihodnjem letu zvišali za okoli 13 odstotkov, so zorali ledino.

Nujen bo še preboj v mentaliteti. Zaprta vrata za vrhunsko izobraženega pravnikarja s Harvarda, ki v Sloveniji ni našel zaposlitve in se zato z ženo Slovenko, prav tako doktorantko Harvarda, vrnil čez lužo, namreč niso prav obetavna popotnica za širši pogled, ki si ga tako želimo.

Anže Švara, doktorski študent na Katoliški univerzi v Luevnu, Belgija

Ukvarjam se z genotiki rastlin, konkretno z odpornostjo jablan na biotski stres. Če bi imeli v Ljubljani zagotovljena finančna sredstva, sploh ne bi bilo takšnih razlik v primerjavi s tujino. V Belgiji obstaja najmanj pet načinov financiranja mladih raziskovalcev, pomembno se mi zdi tudi možnost obiskovanja vodilnih konferenc s tega področja, medtem ko je to pri nas še zelo omejeno. Pri nas je premalo vetra v jadra za uresničitev lastnih idej. Sam se želim vrniti v Slovenijo, a realno možnost vidim šele po petih ali desetih letih.

Urška Velikonja, redna profesorica na Pravni fakulteti Univerze Georgetown v Washingtonu, ZDA

V ZDA je veliko zanimanje za mednarodno sodelovanje, ker razumejo, da če želiš rasti in se razvijati, uspešni kadri in projekti lahko pridejo (od) koderkoli. Ko v ZDA najemajo akademske kadre, je proces centraliziran na ravni vseh pravnih fakultet. Tvoje delo stoji za tabo, je tvoje merilo in na podlagi tega te ocenjujejo. Veliko stvari je v Evropi bolje urejenih, so pa stvari, ki jih čez lužo delajo bolje in sprejemanje drugačnih je ena izmed njih. Letos prihajam v Slovenijo na tako imenovano »sobotno leto«, nato se bom vrnila nazaj.

Katarina Ratej, študentka sociologije in medkulturnega menedžmenta v Berlinu

Študij v tujini zagotavlja drugačno mentaliteto in odprtost ter zelo dragocene izkušnje. Mednarodno okolje in stik z drugimi kulturami človeka zelo obogatijo. Moraš pa biti samoiniciativen in proaktiven, če se odločiš za študij v tujini, si najbrž tak že po naravi. Ker je Nemčija tako blizu, bi trenutno dala prednost tej državi. V ZDA me ne vleče več. Kaj bom rekla čez nekaj let, ne vem. Je pa bilo medkulturno okolje vedno del moje osebnosti, zato bom ne glede na vse ostala del te mednarodne sfere.

Anže Švara, član upravnega odbora društva VTIS. FOTO: Anja Intihar

Profesorica Urška Velikonja. FOTO: Anja Intihar

Tjaša Fajdiga, študentka muzikala na Kraljevi akademiji za glasbo v Londonu

Zdaj opravljam svoj magistririj, pred tem sem študirala v Amsterdamu, ker se je možnost s študijem jazza tam izkazala za najbolj zaželena. Vedno sem si rekla, da se bom hitro vrnila, a ko človek osvoji tujino, se mu ta kar nekako prikupi. Se pa zelo rada vračam domov, zato

mislim, da se bom čez nekaj let gotovo vrnila. Mislim, da so v Sloveniji možnosti sicer majhne, niso pa nemogoče. V vsaki državi je mogoče uspeti, če je interes v posamezniku samem. Morda bo kariera tu nekoliko manjša, kot bi bila kje drugje, a bom kljub temu zadovoljna.

Katarina Ratej študira v Berlinu. FOTO: Blaž Samec/Delo

Tjaša Fajdiga dela magistririj v Londonu. FOTO: Blaž Samec/Delo

Gabriela Kalčikova, predavateljica na Katedri za kemijsko procesno, okoljsko in biokemijsko inženirstvo, na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani

V Slovenijo sem pred enajstimi leti prišla prek Erasmusa. Ko sem se nato vrnila na Češko, mi tam ni bilo več všeč. Doktorski študij sem zato opravila tu. Zavestno sem se odločila, da ostanem v Sloveniji, čeprav grem pogosto ven, se vračam. Ljudje so prijazni, narava mi je všeč, prav tako služba. Plača, ki so mi jo po koncu doktorskega študija ponujali v Nemčiji in na Švedskem, ni bila nikoli tako visoka, da bi bilo vredno začeti življenje od začetka. Če se človek v Sloveniji potruди, izkoristi priložnosti, ustvarja, je tudi tu mogoče uspeti.

Če se človek v Sloveniji potruди, je tudi tu mogoče uspeti, pravi Gabriela Kalčikova. FOTO: Blaž Samec/Delo

Miha Pipan, magister biokemije s Cambrida. FOTO: Blaž Samec/Delo

Miha Pipan, magister biokemije na Cambridgu, s specializacijo v razvoju genomskih tehnologij pri raziskovanju raka

Trenutno se ukvarjam s svojim podjetjem, v Sloveniji za njegov razvoj nimam enakih možnosti kot za zdaj v Združenem kraljestvu. Nikoli pa ne reci nikoli – nisem zaprl vrat, sem odprt za vrnitev. Kapital je v Sloveniji sicer na voljo, a če imaš posel, ki temelji na gradnje infrastrukture, je težko s sto tisoč evri zgraditi nekaj takega. V tujini so vsote večje. Druga stvar je pa mreža, ki jo je mogoče razviti zunaj. V Sloveniji včasih na stvari gledamo nekoliko ozko. Sem pa kljub vsemu tu odrasčal, to je moja domovina. Upam, da se bo moja kariera v prihodnosti tako razvila, da se bom lahko vračal domov.

Leto 2019 v številkah: kaj je zaznamovalo leto, ki se poslavlja?

Ljubljana, 26.12.2019, 6:00 | Posodobljeno pred 7 urami

PREDVIDEN ČAS BRANJA: 3 min

AVTOR
V.L.

Prvič v 160-letni zgodovini, odkar shranjujemo podatke za Slovenijo, je med prebivalci in prebivalkami več moških kot žensk. Stopnja brezposelnosti je bila ena nižjih po letu 2008 in še ena dobra novica – plače rastejo. A se je po drugi strani gospodarsko razpoloženje precej poslabšalo.

Statistični urad RS je ob koncu leta pripravil pregled najnovejših statističnih podatkov o stanju v državi.

Če začnemo kar s statistiko prebivalstva – prvič v več kot 160-letni zgodovini, odkar imamo zanesljive podatke o prebivalstvu na zdajšnjem ozemlju Slovenije, je bilo med prebivalci in prebivalkami več moških kot žensk, kar je posledica močnejšega priseljevanja iz tujine, saj je med priseljenimi tujimi državljani izrazito več moških kot žensk. Med državami članicami EU-28 je več moških kot žensk le še med prebivalstvom Švedske, Malte in Luksemburga.

Število prebivalcev in prebivalk Slovenije naj bi se po projekcijah povečevalo približno do leta 2023, nato naj bi začelo počasi upadati. V naslednjih desetletjih naj bi se zelo spremenila starostna sestava prebivalstva Slovenije. V 2018 so bili prebivalci in prebivalke, stari 65 ali več let, 19,4 % celotnega prebivalstva; do 2055 naj bi se ta odstotek povečal na skoraj 32 %, do 2100 pa na nekaj več kot 31 %.

Plače v letu 2019 | FOTO: Surs

Plače rastejo

Dobra novica prihaja s področja zaposlovanja – stopnja anketne brezposelnosti je bila v 3. četrtletju 2019 4,8-odstotna; to je bila ena nižjih vrednosti tega podatka po letu 2008, ko je bila najnižja (v 3. četrtletju 2008: 4,1-odstotna). In še ena pozitivna novica – **plače** rastejo. Povprečna mesečna bruto **plača** za obdobje od januarja do septembra 2019 je bila nominalno za 4,3 %, realno (tj. ob upoštevanju indeksa rasti cen življenjskih potrebščin) pa za 2,6 % višja kot za isto obdobje prejšnjega leta. Če bi se taka rast **plač** nadaljevala do konca 2019, bi bila to najvišja rast **plač** v zadnjih 10 letih. Povprečna bruto **plača** za september 2019 je znašala 1.712,11 evra.

A na drugi strani se je gospodarsko razpoloženje precej poslabšalo, saj je bila vrednost tega kazalnika nazadnje tako nizka konec leta 2014. Številke kažejo na podobno stanje tudi med 28 članicami EU, le da je bil upad v povprečju še nekoliko nižji kot v Sloveniji. Pri nas je zaupanje potrošnikov najbolj upadlo v

gradbeništvu, v trgovini na drobno je na začetku leta še naraščalo, v zadnjih mesecih pa je tudi v tej dejavnosti nekoliko upadlo.

Umirjanje gospodarske rasti

Poglejmo še gospodarsko rast – ta se je po naglem naraščanju v prejšnjih letih umirjala. V prvih treh četrtletjih leta 2019 se je obseg bruto domačega proizvoda glede na isto obdobje prejšnjega leta povečal za 2,7 %, kar je bilo zmernejše povečanje kot v zadnjih letih, vendar še vedno višje od evropskega povprečja.

Statistični urad še ugotavlja, da se cene dvigajo. Od januarja do konca novembra 2019 so se cene v povprečju zvišale za 2 %, od novembra 2018 do novembra 2019 (v enem letu) pa za 1,4 %. Letno inflacijo so najbolj višale višje cene hrane in brezalkoholnih pijač (za 2,4 %) ter višje cene raznovrstnega blaga in storitev (predvsem za 14 % dražje zdravstveno zavarovanje), blažile pa so jo predvsem nižje cene goriv in energije (za 2 %).

Še vedno pa narašča spletno nakupovanje. Vsaj en spletni nakup je v zadnjih 12 mesecih pred anketiranjem v prvem četrtletju 2019 opravilo 56 % oseb (16–74 let).

Če za konec pogledamo še turistične nastanitve: do konca septembra smo imeli več kot 5 milijonov prihodov turistov – od tega skoraj 4 milijone tujih, domačih nekaj več kot milijon. Prenočitev je bilo nekaj več kot 13 milijonov – od tega so tuji turisti ustvarili 9,6 milijona, domači 3,5 milijona.

Državljeni sveta si želijo prispevati k naši prihodnosti

Tudi ko je gospodarska kriza popustila, se je trend izseljevanja mladih strokovnjakov nadaljeval. Kakšno okolje potrebujejo, da se bodo vrnili?

Objavljeno
26. december 2019 20.24

Posodobljeno
26. december 2019 20.28

Nina Leskovec, direktorica fundacije Asef, s soprogom Juretom, izrednim profesorjem na Stanfordski univerzi, ter Miha Troha, vodja oddelka za energetiko v podjetju COMCOM na sprejemu pri predsedniku republike. FOTO: Blaž Samec/Delo

[Anja Intihar](#)

Ljubljana – Pridobivanje dodatnega znanja in izkušenj, večja možnost za intelektualni razvoj, boljši pogoji za raziskovanje. To so razlogi, da se študenti različnih smeri odločijo za odhod iz Slovenije v tujino. [Po letu 2008 se je trend izseljevanja mladih strokovnjakov zelo povečal](#), k čemur je pripomogla predvsem gospodarska kriza. A tudi ko je ta popustila in se je ekonomska slika Slovenije izboljšala, se trend izseljevanja mladih ni ustavil.

Mladim strokovnjakom, izobraženim v tujini, je v sodelovanju z Društvom v tujini izobraženih Slovencev (Društvo VTIS) danes svoja vrata že sedmič odprl predsednik republike **Borut Pahor**. Vsi po vrsti so zatrjevali, da želijo prispevati k (boljši) prihodnosti Slovenije in ji prinesiti znanje, ki so ga dobili na tujih univerzah.

20:33

<https://www.aktualno24.si/view/fotodrzavljeni-svet...>

2 / 4

»Sam sem šel v tujino po nova znanja, igrat na večji oder, hkrati pa nikoli nisem pozabil, da sem Slovenec. Skrbim za dobre povezave Slovenije s tujino,« je dejal **Jure Leskovec**, izredni profesor na univerzi Stanford.

PREBERITE TUDI:[Mišica, ki teče](#)[Lahko se kosamo z najbolj izobraženimi narodi sveta](#)

Po njegovem mnenju je naravno, da gredo ljudje po nove izkušnje v tujino, a država ne sme izgubiti stika z njimi, ampak jih načrtno privablja nazaj. »V industriji že dobro razumejo, da ljudje s temi izkušnjami pomenijo veliko dodano vrednost, podobno je tudi na izobraževalnem področju.«

Na okrogli mizi ob sprejemu pri Pahorju posvetili 100-letnici Univerze v Ljubljani, so si bili sogovorniki – **Vid Čibej**, pravnik v ZDA, **Miha Pipan**, čigar zagonsko podjetje deluje v okviru Univerze Cambridge, **Gabriela Kalčikova**, predavateljica na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo UL, in **Urška Slapšak** z Inštituta za biokemijo Medicinske fakultete UL – enotni, da je naša izobraževalna ustanova dobra.

»V tujino vsi odhajamo iz podobnih razlogov. Sam v ZDA nisem šel zato, da bi tam ostal, sem pa na Harvard prišel dobro opremljen z znanjem ljubljanske pravne fakultete. Ponosni smo lahko na naše univerzitetno šolstvo,« je bil jasen Vid Čibej.

V okviru današnjega dogodka je potekal tudi pogovor o 100-letnici univerzitetnega študija v Sloveniji. FOTO: Blaž Samec/Delo

Na simpoziju vzroki in rešitve za »vrnitev domov«

Člani društva VTIS so na začetku tedna organizirali 4. simpozij slovenskih raziskovalcev v tujini, na katerem so predstavili tudi rezultate ankete med svojimi člani. V njej so poskušali odgovoriti na dve najpomembnejši vprašanji: zakaj se mladi izseljujejo v tujino ter kakšne pogoje si želijo, da bi se vrnili. **Anže Švara**, član upravnega odbora društva VTIS, je takole strnil rezultate: »Posamezniki, ki odidejo, v tujini ostanejo precej dolgo.

Najmanj dve leti v tujini ostane 91 odstotkov vprašanih, tretjina tudi več kot deset let. Kot prednost tujine so našli predvsem višino finančnih sredstev za raziskovalne projekte in konference, ki so v Sloveniji precej nižji. Prav tako imajo čez mejo več možnosti za sodelovanje z vrhunskimi znanstveniki, tuje institucije imajo večji ugled. Temu seveda sledi višje plačilo, mednarodnost oddelkov, več sodelavcev, ki delujejo na podobnem področju.«

Dokazujemo, da nam ni vseeno za Slovenijo in da bi radi prispevali k njenemu razvoju, pravijo člani društva VTIS. FOTO: Blaž Samec/Delo

Velika večina vprašanih je bila starih med 23 in 40 let. To so torej posamezniki na vrhuncu profesionalnega delovanja. Čeprav se tudi v tujini ne cedita med in mleko, saj so sami opozorili na negativne plati – slabše razmerje med delom in prostim časom, stres, pritiski, daljša pot v službo – je intelektualni izziv vendarle prevesil tehtnico. Država se tega očitno zaveda.

S shemo Aleša Debeljaka, projektom Eutopia in precejšnjim zvišanjem sredstev za znanost – po besedah državnega sekretarja na ministrstvu za izobraževanje **Jerneja Štromajerja** jih bodo (tudi) v prihodnjem letu zvišali za okoli 13 odstotkov, so zorali ledino.

Nujen bo še preboj v mentaliteti. Zaprta vrata za vrhunsko izobraženega pravnikarja s Harvarda, ki v Sloveniji ni našel zaposlitve in se zato z ženo Slovenko, prav tako doktorantko Harvarda, vrnil čez lužo, namreč niso prav obetavna popotnica za širši pogled, ki si ga tako želimo.

Anže Švara, doktorski študent na Katoliški univerzi v Luevnu, Belgija

Ukvarjam se z genotiki rastlin, konkretno z odpornostjo jablan na biotski stres. Če bi imeli v Ljubljani zagotovljena finančna sredstva, sploh ne bi bilo takšnih razlik v primerjavi s tujino. V Belgiji obstaja najmanj pet načinov financiranja mladih raziskovalcev, pomembno se mi zdi tudi možnost obiskovanja vodilnih konferenc s tega področja, medtem ko je to pri nas še zelo omejeno. Pri nas je premalo vetra v jadra za uresničitev lastnih idej. Sam se želim vrniti v Slovenijo, a realno možnost vidim šele po petih ali desetih letih.

Urška Velikonja, redna profesorica na Pravni fakulteti Univerze Georgetown v Washingtonu, ZDA

V ZDA je veliko zanimanje za mednarodno sodelovanje, ker razumejo, da če želiš rasti in se razvijati, uspešni kadri in projekti lahko pridejo (od) koderkoli. Ko v ZDA najemajo akademske kadre, je proces centraliziran na ravni vseh pravnih fakultet. Tvoje delo stoji za tabo, je tvoje merilo in na podlagi tega te ocenjujejo. Veliko stvari je v Evropi bolje urejenih, so pa stvari, ki jih čez lužo delajo bolje in sprejemanje drugačnih je ena izmed njih. Letos prihajam v Slovenijo na tako imenovano »sobotno leto«, nato se bom vrnila nazaj.

Katarina Ratej, študentka sociologije in medkulturnega menedžmenta v Berlinu

Študij v tujini zagotavlja drugačno mentaliteto in odprtost ter zelo dragocene izkušnje. Mednarodno okolje in stik z drugimi kulturami človeka zelo obogatijo. Moraš pa biti samoiniciativen in proaktiven, če se odločiš za študij v tujini, si najbrž tak že po naravi. Ker je Nemčija tako blizu, bi trenutno dala prednost tej državi. V ZDA me ne vleče več. Kaj bom rekla čez nekaj let, ne vem. Je pa bilo medkulturno okolje vedno del moje osebnosti, zato bom ne glede na vse ostala del te mednarodne sfere.

Anže Švara, član upravnega odbora društva VTIS. FOTO: Anja Intihar

Profesorica Urška Velikonja. FOTO: Anja Intihar

Tjaša Fajdiga, študentka muzikala na Kraljevi akademiji za glasbo v Londonu

Zdaj opravljam svoj magistririj, pred tem sem študirala v Amsterdamu, ker se je možnost s študijem jazza tam izkazala za najbolj zaželena. Vedno sem si rekla, da se bom hitro vrnila, a ko človek osvoji tujino, se mu ta kar nekako prikupi. Se pa zelo rada vračam domov, zato

mislim, da se bom čez nekaj let gotovo vrnila. Mislim, da so v Sloveniji možnosti sicer majhne, niso pa nemogoče. V vsaki državi je mogoče uspeti, če je interes v posamezniku samem. Morda bo kariera tu nekoliko manjša, kot bi bila kje drugje, a bom kljub temu zadovoljna.

Katarina Ratej študira v Berlinu. FOTO: Blaž Samec/Delo

Tjaša Fajdiga dela magistririj v Londonu. FOTO: Blaž Samec/Delo

Gabriela Kalčikova, predavateljica na Katedri za kemijsko procesno, okoljsko in biokemijsko inženirstvo, na Fakulteti za kemijo in kemijsko tehnologijo Univerze v Ljubljani

V Slovenijo sem pred enajstimi leti prišla prek Erasmus. Ko sem se nato vrnila na Češko, mi tam ni bilo več všeč. Doktorski študij sem zato opravila tu. Zavedno sem se odločila, da ostanem v Sloveniji, čeprav grem pogosto ven, se vračam. Ljudje so prijazni, narava mi je všeč, prav tako služba. Plača, ki so mi jo po koncu doktorskega študija ponujali v Nemčiji in na Švedskem, ni bila nikoli tako visoka, da bi bilo vredno začeti življenje od začetka. Če se človek v Sloveniji potruži, izkoristi priložnosti, ustvarja, je tudi tu mogoče uspeti.

Če se človek v Sloveniji potruži, je tudi tu mogoče uspeti, pravi Gabriela Kalčikova. FOTO: Blaž Samec/Delo

Miha Pipan, magister biokemije s Cambrida. FOTO: Blaž Samec/Delo

Miha Pipan, magister biokemije na Cambridgu, s specializacijo v razvoju genomskih tehnologij pri raziskovanju raka

Trenutno se ukvarjam s svojim podjetjem, v Sloveniji za njegov razvoj nimam enakih možnosti kot za zdaj v Združenem kraljestvu. Nikoli pa ne reci nikoli – nisem zaprl vrat, sem odprt za vrnitev. Kapital je v Sloveniji sicer na voljo, a če imaš posel, ki temelji na gradnje infrastrukture, je težko s sto tisoč evri zgraditi nekaj takega. V tujini so vsote večje. Druga stvar je pa mreža, ki jo je mogoče razviti zunaj. V Sloveniji včasih na stvari gledamo nekoliko ozko. Sem pa kljub vsemu tu odrasčal, to je moja domovina. Upam, da se bo moja kariera v prihodnosti tako razvila, da se bom lahko vračal domov.